

مجلس شورای اسلامی
مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

اسفند ۱۴۰۱

ثبت: ۸۶۰

مسلزل: ۱۸۸۲۹

دفتر مطالعات مدیریت

**بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق لایحه بودجه
سال ۱۴۰۲ کل کشور (۵):
ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت**

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۸۸۲۹

کد موضوعی: ۲۹۰

عنوان گزارش: بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۵): ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت

نام دفتر: مطالعات مدیریت (گروه منابع انسانی و امور استخدامی)

مدیر مطالعه: سیدمجتبی شهرآئینی

تهیه و تدوین کننده: سیدمجتبی شهرآئینی

ناظران علمی: مهدی عبدالحمید، رسول رضایی

اظهار نظر کنندگان: محمد عبدالحسین زاده، مسعود بنافی، سیدحسین رضوی پور، وحید یاوری، علی

صابری (دفتر مطالعات حقوقی)

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: شیوا امین اسکندری

واژه‌های کلیدی:

۱. نظام جبران خدمات کارکنان
۲. گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲
۳. ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر
۴. سقف خالص پرداختی
۵. حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه

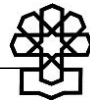
تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۲/۱۵

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده	۱
مقدمه	۴
ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور	۴
۱. افزایش ضریب ریالی حقوق (درصد ثابت افزایش ناخالص حقوق و مزایا)	۷
۲. افزایش هدفمند برخی از اجزا و فوق العاده‌های نظام پرداخت کشور	۹
۳. تعیین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان و حداقل حکم حقوق بازنشستگان	۱۱
۴. تعیین سقف یا حداکثر پرداختی به کارکنان دولت	۱۶
۵. تغییر میزان و بازه شمول پلکان‌های مالیات بر حقوق و مزایا	۱۹
۶. تغییر حدود اختیارات قانونی دولت در تنظیم مناسبات نظام پرداخت کشور	۲۴
۷. افزایش حقوق بیشتر برای برخی از گروه‌های حقوق‌بگیر	۲۸
۸. عدم افزایش برخی از اجزاء و فوق‌العاده‌های نظام پرداخت کشور	۳۳
جمع‌بندی	۳۶
منابع و مأخذ	۴۴

بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۵): ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت

چکیده

استقرار عدالت محوری در سازوکارهای افزایش حقوق و مزایای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر دولت در قوانین بودجه سنواتی، یکی از مؤثرترین و در دسترس‌ترین راهکارهای ارتقای عدالت محوری در نظام جبران خدمات کارکنان دولت محسوب می‌شود. در این امتداد گزارش حاضر احکام پیشنهادی تبصره «۱۲» گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ را، در خصوص افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان دولت، مورد تحلیل و ارزیابی قرار داده و درصد ارتقای عدالت محوری در شیوه افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان دولت، در مصوبه کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ است. براین اساس اهم نکات برجسته، نقاط ضعف و پیشنهادهای اصلاحی در تعیین شیوه افزایش حقوق و مزایای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر دولت در گزارش مذکور، به شرح ذیل مطرح می‌شود.

- در گزارش کمیسیون تلفیق، ضمن حذف کلمه «متوسط» از سازوکار افزایش ضریب حقوق، مندرج در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، به افزایش بیست درصدی (۲۰٪) ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر تصریح شده است. براین اساس هرچند ابهام موجود در سازوکار افزایش ضریب حقوق کارکنان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مرتفع شده، اما در این خصوص حمایت بیشتری از اقشار ضعیف‌تر حقوق‌بگیر انجام نشده است.

- درباره تناسب میزان افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت با نرخ تورم، شایان ذکر است هرچند افزایش در نظر گرفته شده، کمتر از نرخ تورم مدنظر قرار گرفته، اما با توجه به نسبت کسری تراز عملیاتی به بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ (معادل منفی ۲۴ درصد)، هرگونه افزایش بیشتر حقوق مستلزم در نظر گرفتن منابع مالی پایدار است. در غیر این صورت افزایش حقوق در نظر گرفته شده موجب تعمیق وضعیت کسری بودجه و تشدید بدهی عمومی کشور و یا شکل‌گیری تورم افسارگسیخته خواهد شده و مجدداً مطالبات افزایش حقوق کارکنان را در پی خواهد داشت.

- حداقل حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت در نیمه دوم سال ۱۴۰۱، با افزایش حدود هشتادونه درصدی (۸۹٪) نسبت به سال ۱۴۰۰، به میزان شصت و شش میلیون (۶۶,۰۰۰,۰۰۰) میلیون ریال رسید. در این امتداد در گزارش کمیسیون تلفیق، این حداقل از هفتاد میلیون (۷۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده در لایحه بودجه، به هفتادونه میلیون و دویست هزار (۷۹,۲۰۰,۰۰۰) ریال افزایش پیدا کرد. این در حالی است که با توجه به افزایش بسیار زیاد این حداقل در سال ۱۴۰۱، همچنین با عنایت به ضرورت تناسب میان این حداقل و حداقل حقوق کارگری

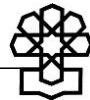
و به‌منظور افزایش تأثیر ویژگی‌های شغل و شاغل در تعیین احکام کارگزینی بخشی از کارکنان دولت، پیشنهاد می‌شود حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان در سال ۱۴۰۲، با افزایش هفت میلیون (۷.۰۰۰.۰۰۰) ریالی نسبت به لایحه بودجه، به میزان هفتادوهفت میلیون (۷۷.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین شود.

• حداقل حکم حقوق بازنشستگان در گزارش کمیسیون تلفیق، به میزان (۱/۲) برابر حداقل حکم حقوق سال ۱۴۰۱ بازنشستگان، با اعمال افزایش جزء «۲» قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، در نظر گرفته شده است. این در حالی است که اعمال بخش (۲-۲) جزء «۲» قانون مذکور در تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، منجر به پیدایش انواع متکثری از حداقل حکم حقوق بازنشستگان خواهد شد. همچنین کارکنانی که در سال ۱۴۰۲ بازنشسته می‌شوند از تأثیر بخش (۲-۲) جزء «۲» در تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگی خود بی‌بهره خواهند شد. براین اساس پیشنهاد می‌شود حداقل حکم حقوق بازنشستگان، در سال ۱۴۰۲، به‌صورت یک عدد کاملاً مشخص و شفاف، بر مبنای منطق در نظر گرفته شده در گزارش کمیسیون تلفیق، به میزان هفتادوسه میلیون و هشتصد هزار (۷۳.۸۰۰.۰۰۰) ریال، در جزء مذکور درج شود.

• براساس بند «د» تبصره «۱۲» گزارش کمیسیون تلفیق، سقف خالص پرداختی متوسط سالیانه از محل حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها از هر محل و تحت هر عنوان در سال ۱۴۰۲ به گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی با افزایش حدود سی‌وهفت (۳۷٪) درصدی نسبت به سال ۱۴۰۱، به میزان پانصدوپنجاه میلیون (۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده است. براین اساس با توجه به رشد کمتر حقوق و مزایای سطوح پایین‌تر حقوق‌بگیر و به‌منظور جلوگیری از بروز تبعیض ناروا و استقرار نظام اداری صحیح، به‌نظر می‌رسد سقف خالص پرداختی، موضوع این جزء، نباید بیش از شش‌ونیم برابر^۱ حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه تعیین شده برای کارکنان دولت در جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» گزارش کمیسیون تلفیق^۲، معادل پانصدوچهارده میلیون و هشتصد هزار (۵۱۴,۸۰۰,۰۰۰) ریال، تعیین شود. همچنین در این گزارش، درخصوص بند «د» تبصره «۱۲»، محورهای جدیدی به‌مورد استثنا از سقف خالص پرداختی موضوع این بند اضافه شده است. این در حالی است که گسترش دامنه مستثنیات از سقف خالص پرداختی حقوق و مزایای کارکنان می‌تواند هدف اصلی برقراری این سقف را تحت‌الشعاع قرار داده و حتی در مواردی نقض کند. از این رو پیشنهاد می‌شود محورهای مستثنی شده از دامنه شمول حکم مذکور صرفاً به موارد ضروری محدود شده و فقط ناظر بر بخشی از حقوق و مزایایی شود که ضرورتی بر آن مترتب است. براین اساس مستثنی شدن همه اجزا و مؤلفه‌های حقوق و مزایای اعضای هیئت علمی بالینی تمام‌وقت جغرافیایی از سقف حقوق یادشده مورد تأیید نیست. همچنین به‌منظور تدقیق حکم پیشنهادی در تبیین عبارت «خالص» پرداختی، پیشنهاد می‌شود عبارت «مجموع ناخالص حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها پس از کسر کسورات بازنشستگی، بیمه تأمین اجتماعی بیمه خدمات درمانی اصلی و تبعی درجه یک و مالیات» پس از عبارت سایر پرداختی‌ها در بند «د» تبصره «۱۲» گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ درج شود.

۱. شایان ذکر است که سقف هفت برابری مطرح شده در تبصره ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری صرفاً ناظر بر حداکثر حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر بوده و ارتباطی با سقف پرداختی که در سال‌های اخیر در قوانین بودجه مطرح می‌شود، ندارد.

۲. هفتادونه میلیون و دویست هزار (۷۹,۲۰۰,۰۰۰) ریال.

• میزان و بازه پلکان مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان بخش عمومی و خصوصی، بدون تغییر نسبت به لایحه بودجه، در کمیسیون تلفیق به تصویب رسید. توجه به این نکته ضروری است که با افزایش میزان حقوق و مزایا برای گروه‌های حقوق‌بگیر با سطح ناخالص حقوق و مزایای ماهانه بالاتر از سیصدوپنجاه میلیون (۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال در سال ۱۴۰۱، درصد افزایش حقوق و مزایا نیز افزایش می‌یابد. براین اساس و به‌منظور رعایت منطق کلی رشد پلکانی معکوس حقوق و مزایای کارکنان دولت پیشنهاد می‌شود پله مالیاتی سی‌وپنج درصد (۳۵٪) برای بازه حقوق و مزایای بالاتر از چهارصدوسی میلیون (۴۳۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال در نظر گرفته شود. همچنین کمیسیون تلفیق، با اصلاح صدر حکم بند «و» تبصره «۱۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، کارانه اعضای هیئت علمی بالینی تمام‌وقت جغرافیایی و پزشکان متخصص بالینی تمام‌وقت جغرافیایی را از پلکان مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان، موضوع این بند، مستثنی کرد. این در حالی است که پیش‌ازین و با توجه به سطح حقوق و مزایای مشمولان مذکور، عمده کارانه یادشده در پله مالیاتی سی درصد (۳۰٪) قرار می‌گرفت. بنابراین مستثنی شدن بخشی از حقوق و مزایای یک قشر خاص از کارکنان دولت، از پلکان مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان دولت، مصداقی از تبعیض ناروا، موضوع بند «۹» اصل سوم قانون اساسی، نظام اداری ناصحیح، موضوع بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی، محسوب شده و از این رو مورد تأیید نیست. به‌علاوه پیشنهاد می‌شود جزء «۳» بند «و» تبصره «۱۲» گزارش کمیسیون تلفیق مبنی بر «موارد استثنا بر مالیات پلکانی به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و با تصویب شورای حقوق و دستمزد تعیین می‌گردد» با توجه به ایجاد امکان تبعیض ناروا و مغایرت با اصل پنجاه‌ویکم قانون اساسی حذف گردد.

• کلیات احکام پیشنهادی در بند «ج» و «ح» تبصره «۱۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در خصوص سامان‌دهی پرداخت‌های غیرمستمر به‌منظور ارتقای بهره‌وری نیروی انسانی در دستگاه‌های اجرایی و سامان‌دهی نظامات پرداخت دستگاه‌های اجرایی مستثنی شده از دامنه شمول قانون مدیریت خدمات کشوری مورد تأیید است.

• تصویب امتیازات ناظر بر افزایش حقوق بیشتر برای برخی از اقشار مختلف حقوق‌بگیر، نظیر افزایش بیشتر حقوق قضات و همچنین افزایش بیشتر حقوق پزشکان سازمان پزشکی قانونی با توجه به ایجاد تبعیض ناروا در خصوص سطح افزایش حقوق ناهماهنگ گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر دولت، مورد تأیید نیست. شایان ذکر است که تصویب چنین احکامی موجب افزایش انگیزه سایر سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی به‌منظور اخذ امتیازات مشابه در قوانین بودجه سنواتی و سایر قوانین دائمی خواهد شد. همچنین با توجه به ماهیت بخشی، صنفی و یا دستگاهی مطالبات افزایش حقوق یادشده در لوایح بودجه سنواتی، تصویب چنین پیشنهادهایی می‌تواند موجب بروز تبعیض و بی‌عدالتی میان کارکنان دستگاه‌های اجرایی مختلف شود. بنابراین ضروری است هرگونه مساعدت احتمالی از سوی دولت و مجلس در خصوص افزایش حقوق و مزایای کارکنان، در قالب یک سیاست واحد، منسجم و هماهنگ اعمال شود. براین اساس در سیاست‌گذاری این حوزه، ضروری است ضمن پرهیز از رویکرد مبتنی بر تأمین رضایت کوتاه‌مدت بخشی از اقشار حقوق‌بگیر، تأمین منفعت بلندمدت آحاد مردم کشور، با سامان‌دهی عمومی نظام حقوق و مزایای کارکنان بخش عمومی، مدنظر قرار گیرد.

• حذف بدون تغییر ماندن تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری از حکم حقوق کارکنان مشمول این تفاوت در جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» گزارش کمیسیون تلفیق مورد تأیید است در حالی که حذف بدون تغییر ماندن تفاوت تطبیق موضوع جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و تفاوت تطبیق موضوع بند «ی» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حکم حقوق کارکنان مشمول این تفاوت‌ها، در جزء مذکور، با عنایت به شکل‌گیری تبعیضات ناروا و بی‌عدالتی‌های ناشی از این تفاوت‌ها در نظام اداری کشور، مورد تأیید نیست.

مقدمه

عدالت‌محوری در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی یکی از ملزومات اساسی تحقق نظام اداری صحیح و رفع تبعیضات ناروا محسوب شده و نقش مهمی در کارآمدی و ارتقای بهره‌وری و عملکرد بخش عمومی برعهده دارد.^۱ در این‌امداد در شرایط کنونی، قوانین بودجه سنواتی مهم‌ترین موعده مستمر سامان‌دهی سالانه نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان محسوب می‌شوند. بر این اساس تعیین شیوه افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان دولت در لویح و قوانین بودجه سنواتی، یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های سالانه این اقشار جامعه و همچنین دولت‌مردان و نمایندگان مجلس در فرایند تدوین و تصویب لایحه بودجه به حساب می‌آید. این در حالی است که شیوه افزایش حقوق سنواتی کارکنان یکی از مهم‌ترین فرصت‌های سالانه برای اصلاح و عادلانه‌سازی نظام پرداخت کشور نیز محسوب شده و نقش مهمی در سامان‌دهی نظام انگیزش کارکنان و ارتقای کارآمدی نظام اداری کشور برعهده دارد. در گزارش حاضر به بررسی و ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ پرداخته شده است.

ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور

عوامل گوناگون و درهم‌تنیده‌ای در تعیین شیوه افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت در قوانین بودجه سنواتی تأثیرگذار هستند. بر این اساس توجه به مجموعه عوامل مذکور، به‌عنوان یک کل منسجم و به هم پیوسته، یکی از الزامات مهم تصمیم‌گیری در خصوص سازوکار افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت در قوانین بودجه سنواتی به حساب می‌آید. در این‌امداد در جدول ۱ به دسته‌بندی عوامل مؤثر بر افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت و ذکر نمونه‌هایی از هر یک از عوامل مذکور در قوانین بودجه سنواتی پرداخته شده است.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). اظهارنظر کارشناسی درباره طرح «اصلاح ماده (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری»، شماره مسلسل: ۱۸۶۸۵.

جدول ۱. دسته‌بندی عوامل مؤثر بر افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت و ذکر نمونه‌هایی از هر یک عوامل مذکور در قوانین بودجه سنواتی

ردیف	عامل مؤثر بر افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت در قوانین بودجه سنواتی	نمونه‌ای از قوانین و مقررات مرتبط
۱	افزایش ثابت ضریب ریالی حقوق (درصد ثابت افزایش ناخالص حقوق و مزایا)	جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ^۱
۲	افزایش میزان ثابت حقوق برای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر	بند «ب» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور ^۲
۳	افزایش هدفمند برخی از اجزا و فوق‌العاده‌های نظام پرداخت کشور	جزء «۱۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ^۳
۴	تعیین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان و حداقل حکم حقوق بازنشستگان	بخش (۱) جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ^۴
۵	تعیین سقف یا حداکثر پرداختی به کارکنان دولت	جزء (۷) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ^۵
۶	تعیین کف یا حداقل برای افزایش حقوق و مزایا	بند (۲) تصویب‌نامه ضریب حقوق کارکنان دولت برای سال ۱۳۹۸ کل کشور ^۶
۷	تعیین سقف یا حداکثر برای افزایش حقوق و مزایا	جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ^۷
۸	تغییر میزان و بازه شمول پلکان‌های مالیات بر حقوق و مزایا	جزء (۵) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ^۸

۱. ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی، کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات به میزان ده درصد (۱۰٪) براساس آخرین حکم کارگزینی به‌گونه‌ای افزایش باید که مجموع حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی، پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص)، والدین شهدا و کارکنان طرح خدمت پزشکیان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد، از پنجاه‌وشش میلیون ریال کمتر نباشد. (۵۶.۰۰۰.۰۰۰)

تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می‌ماند.
۲. افزایش حقوق گروه‌های حقوق‌بگیر از قبیل هیئت‌های علمی، قضات، کارکنان کشوری و لشکری و بازنشستگان آنها شاغل در کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی و بازنشستگان آنها به‌نحوی که تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری و حکم حقوق، بدون تغییر باقی بماند، از ابتدای سال ۱۳۹۸ حقوق یا عناوین مشابه مشمولین این بند به میزان ماهانه چهار میلیون (۴.۰۰۰.۰۰۰) ریال افزایش می‌یابد. علاوه‌براین افزایش، ضریب ریالی سالانه مشمول این بند نسبت به سال ۱۳۹۷ به میزان تا ده درصد (۱۰٪) افزایش می‌یابد.

۳. امتیاز کمک‌هزینه عائله‌مندی مزدوجین جدید و حق اولاد فرزندان متولد سال ۱۴۰۱، موضوع بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری شاغلین، به ترتیب (۲) و (۳) برابر افزایش می‌یابد.

۴. پس از اعمال افزایش ضریب حقوق به میزان پانزده درصد (۱۵٪) برای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر از قبیل هیئت علمی، قضات و کارکنان کشوری و لشکری شاغل در تمام دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی و حقوق بازنشستگان تربیتی اتخاذ نماید که با عنوان تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، مجموع مبلغ مندرج در حکم کارگزینی (برای کارکنان رسمی و پیمانی) و قرارداد ماهانه (برای کارکنان قرارداد کار معین و کار مشخص و طرحی) به نسبت مدت کارکرد و حکم حقوق بازنشستگان متناسب سنوات خدمت قابل قبول از بیست‌وهشت میلیون (۲۸,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.

۵. سقف ناخالص حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر (مجموع دریافتی) گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی (به‌استثنای مشمولین قانون کار جمهوری اسلامی ایران) از قبیل کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات به میزان پانزده درصد (۱۵٪) برابری ضریب حقوق و مزایای مشمولین این بند نسبت به سال ۱۴۰۰، از (۲۱) برابر حداقل حقوق مصوب شورای حقوق و دستمزد به (۱۵) برابر حداقل حقوق و دستمزد موضوع ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری کاهش می‌یابد. کاهش دریافتی افراد ناشی از اجرای این حکم مشمول پرداخت تفاوت تطبیق است. کارانه گروه پزشکی از حکم این جزء مستثنی است.

۶. حداقل افزایش حقوق نسبت به سال ۱۳۹۷ از مبلغ چهار میلیون و چهارصد هزار (۴,۴۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نخواهد بود.
۷. ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی (به‌استثنای مشمولان قانون کار جمهوری اسلامی ایران) از قبیل کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات که توسط دولت تعیین می‌گردد و همچنین افزایش حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی به‌نحوی اعمال گردد که در نهایت به‌میزان بیست‌وپنج درصد (۲۵٪) براساس آخرین حکم کارگزینی سال ۱۳۹۹ افزایش باید مشروط بر آنکه میزان افزایش حقوق هیچ‌کس نسبت به سال ۱۳۹۹ از بیست‌وپنج میلیون (۲۵,۰۰۰,۰۰۰) ریال تجاوز نکند. تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می‌ماند.

۸. سقف معافیت مالیاتی سالانه موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۹۴/۴/۲۱ در سال ۱۴۰۱ مبلغ ششصدوهفتادودو میلیون (۶۷۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.

ردیف	عامل مؤثر بر افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت در قوانین بودجه سنواتی	نمونه‌ای از قوانین و مقررات مرتبط
۹	اعطای اختیار افزایش حقوق و مزایای کارکنان به دولت	تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور ^۱
۱۰	اعطای اختیار افزایش حقوق و مزایای کارکنان به دولت ضمن تعیین جهت‌گیری کلی شیوه افزایش حقوق	بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ^۲
۱۱	اعطای اختیار افزایش امتیازات نظام جبران خدمات کارکنان به دولت	جزء (ب) بند (۱۱) ماده‌واحد قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور ^۳
۱۲	تغییر حدود اختیارات قانونی دولت در تنظیم مناسبات نظام پرداخت کشور	جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ^۴
۱۳	افزایش حقوق بیشتر برای برخی از گروه‌های حقوق‌بگیر	جزء (۲) بند (و) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ^۵
۱۴	افزایش حقوق کمتر برای برخی از گروه‌های حقوق‌بگیر	جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ^۶

نرخ مالیات بر درآمد حقوق کارکنان دولتی و غیردولتی اعم از مجموع مندرج در احکام کارگزینی شامل حق شغل، حق شاغل، فوق‌العاده مدیریت و فوق‌العاده مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها و کارانه به‌استثنای عیدی پایان سال به شرح زیر می‌باشد:

- ۵-۱. نسبت به مازاد ششصدو هفتاد و دو میلیون (۶۷۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یک‌میلیارد و هشتصد میلیون (۱,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، ده درصد (۱۰٪)
  - ۵-۲. نسبت به مازاد یک‌میلیارد و هشتصد میلیون (۱,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا سه‌میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، پانزده درصد (۱۵٪)
  - ۵-۳. نسبت به مازاد سه‌میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا چهارمیلیارد و بیست‌میلیون (۴,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، بیست درصد (۲۰٪)
  - ۵-۴. نسبت به مازاد چهارمیلیارد و بیست‌میلیون (۴,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به بالا، سی درصد (۳۰٪)
- میزان معافیت مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ سالانه به مبلغ سیصد و نود و شش میلیون (۳۹۶,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.

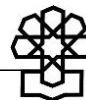
۱. افزایش حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر از قبیل هیئت علمی، کارکنان کشوری و لشکری و قضات به‌طور جداگانه توسط دولت به‌نحوی‌که تفاوت تطبیق موضوع مواد (۷۱) و (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در حکم حقوق، ثابت باقی بماند، انجام می‌پذیرد.
۲. الف) افزایش حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر از قبیل هیئت علمی، کارکنان کشوری و لشکری و قضات به‌طور جداگانه توسط دولت در این قانون انجام می‌گیرد به‌نحوی‌که تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ در حکم حقوق، بدون تغییر باقی بماند.

احکام بند (ب) ماده (۷۴) قانون برنامه ششم توسعه، ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و تبصره بند (ی) ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) بر حکم این بند حاکم است.

۱. دولت مکلف است حقوق و مزایای مستمر گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر شاغل دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و اعضای هیئت علمی و قضات را به‌صورت پلکانی نزولی با رعایت بند (پ) ماده (۲۸) قانون برنامه ششم توسعه به‌گونه‌ای افزایش دهد که طبقات پایین‌تر از درصد افزایش بیشتری برخوردار شوند.
۲. جداول موضوع فصل نهم قانون مدیریت خدمات کشوری ازجمله جدول با جداول موضوع ماده (۶۵) و تبصره‌های آن و نحوه تطبیق وضع کارمندان با جداول یادشده و میزان فوق‌العاده‌های موضوع ماده (۶۸) با اعمال افزایش امتیازات موضوع فصل دهم تا ۵۰ درصد بنا به پیشنهاد معاونت توسعه و مدیریت سرمایه انسانی رئیس‌جمهور و با تصویب شورای توسعه مدیریت اجرا می‌شود. در هر صورت امتیازات اینترگری به‌نحوی تطبیق می‌یابد که دریافتی آنها از این بابت کاهش نیابد.

۴. در سال ۱۴۰۱ صدور هرگونه مجوز جدید برای افزایش حقوق و مزایای مستمر و فوق‌العاده‌ها و نظایر آن توسط مراجع ذی‌ربط ازجمله هیئت‌های انما، مجامع عمومی شرکت‌ها و مؤسسات غیرخصوصی (به‌استناد اختیار مندرج در قانون تجارت)، شورای حقوق و دستمزد موضوع ماده (۷۴) قانون مدیریت خدمات کشوری و هیئت وزیران تحت هر عنوان و از محل هر نوع اعتبار، خارج از افزایش‌های فوق‌الذکر ممنوع است.

۵. باقی‌مانده آن مربوط به مواردی که محل تأمین آن از محل فروش اموال است، به ردیف درآمدی شماره ۲۱۰۲۲۷ و اریز و از محل ردیف هزینه‌ای شماره ۹۴ - ۵۲۰۰۰۰ جهت تأمین بخشی از پاداش پایان خدمت کارکنان دستگاه‌های اجرایی، رتبه‌بندی معلمان و اعمال مدرک تحصیلی معلمان، پرداخت مطالبات معلمان مأمور به مدارس خارج از کشور، تأمین بخشی از مطالبات اینترگران موضوع بند (الف) ماده (۱) قانون جامع خدمات‌رسانی به اینترگران، تأمین پاداش پایان خدمت و ذخیره مرخصی شهدا و اینترگران بازنشسته مشمولان قانون حالت اشتغال و تبصره ماده (۲۸) قانون جامع خدمات‌رسانی به اینترگران، اجرای قانون تسری فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی کشور و انتقال خون ایران به کارمندان سازمان دامپزشکی و سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳۹۱/۲/۱۹ متناسب‌سازی حقوق شهدای بازنشسته و حقوق والدین شهدا با جانبازان پنجاه درصد (۵۰٪) همسان‌سازی حقوق اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با حقوق اعضای هیئت علمی غیربالیبی دانشگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تأمین مطالبات سهم قانونی حق عضویت اعضای صندوق ذخیره بسیجیان و اجرای موضوع جوانی جمعیت و حمایت از خانواده اختصاص می‌یابد.
۶. حداکثر میزان افزایش بیست درصد (۲۰٪) خواهد بود و مقامات و هم‌پرازان موضوع ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری و مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره و رؤسای دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه، استانداران و شهرداران مراکز استان‌ها و اعضای شورای اسلامی شهر مراکز استان‌ها در سال ۱۳۹۷ مشمول افزایش نمی‌شوند (شایان ذکر است که با گذشت سه سال از تصویب این قانون، در تصویب‌نامه درخصوص ضریب حقوق شاغلین مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری، مصوب ۱۴۰۰/۲/۲۵، شماره ۱۳، ۵۸۷۰۸/ت/۸۰۱۳، ضریب حقوق مقامات یادشده با سایر مشمولین حقوق‌بگیر یکسان‌سازی شد و عملاً عدم افزایش حقوق آنها در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ بی‌اثر شد).

۱. افزایش ضریب ریالی حقوق (درصد ثابت افزایش ناخالص حقوق و مزایا)

در بخش نخست اجزاء (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، سازوکار افزایش ضریب ریالی حقوق کارکنان و میزان افزایش حقوق بازنشستگان مطرح شده است. براین اساس احکام یادشده به همراه احکام پیشنهادی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و احکام قانونی مربوط به این موضوع در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲. افزایش ضریب ریالی حقوق کارکنان و میزان افزایش حقوق بازنشستگان در قانون بودجه سال ۱۴۰۱

لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

بخش نخست اجزاء (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	بخش نخست اجزاء (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	بخش نخست اجزاء (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱
<p>الف) در سال ۱۴۰۲ حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی، کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و پژوهشی و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات و حقوق و دستمزد مشمولین قانون کار شاغل در این دستگاه‌ها به شرح زیر افزایش می‌یابد:</p> <p>۱. ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به میزان بیست درصد (۲۰٪) نسبت به سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد...</p> <p>۲. حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، به میزان بیست درصد (۲۰٪) نسبت به آخرین حکم حقوق سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد ...</p>	<p>الف) در سال ۱۴۰۲ حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی، کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات و حقوق و دستمزد مشمولین قانون کار شاغل در این دستگاه‌ها به شرح زیر افزایش می‌یابد:</p> <p>۱. ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به میزان متوسط بیست درصد (۲۰٪) براساس آخرین حکم کارگزینی بگونه‌ای افزایش یابد ...</p> <p>۲. حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، به میزان متوسط بیست درصد (۲۰٪) افزایش می‌یابد ...</p>	<p>الف)</p> <p>۱. ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی، کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات به میزان ده درصد (۱۰٪) براساس آخرین حکم کارگزینی بگونه‌ای افزایش یابد...</p> <p>۲. حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، ده درصد (۱۰٪) افزایش می‌یابد ...</p>

همان‌طور که در جدول فوق نشان داده شده است در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به صورت ثابت به میزان ده درصد (۱۰٪) افزایش یافته و در جزء (۱) بند

(الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به میزان متوسط^۱ بیست درصد (۲۰٪) افزایش یافته است. این در حالی است که در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ضمن حذف کلمه متوسط از سازوکار افزایش ضریب حقوق، به افزایش بیست درصدی (۲۰٪) ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر تصریح شده است. براین اساس اقدام یادشده هرچند ابهام موجود در سازوکار افزایش ضریب حقوق کارکنان، در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲^۲ را از بین برده است، اما در این خصوص حمایت بیشتری از افسار ضعیف‌تر حقوق‌بگیر انجام نداده است.

تناسب بین میزان افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت و میزان تورم موجود در کشور یکی از مسائل چالش‌برانگیز در تعیین میزان افزایش حقوق و مزایای کارکنان محسوب می‌شود. این در حالی است که میزان افزایش حقوق و مزایای کارکنان صرفاً متأثر از نرخ تورم سالانه نبوده و عوامل دیگری نظیر حدود اعتبارات هزینه‌ای و پیش‌بینی میزان تحقق درآمدهای دولت نیز نقش مهمی در تعیین این موضوع دارند. از سوی دیگر عدم تناسب افزایش حقوق و مزایای کارکنان با نرخ تورم می‌تواند موجب کاهش قدرت خرید و بروز اعتراضاتی از جانب آنان شود و همچنین بهره‌وری و کارآمدی نظام اداری کشور را تحت‌الشعاع قرار دهد. براین اساس در خصوص میزان افزایش حقوق در نظر گرفته شده در بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، شایان ذکر است هرچند میزان افزایش حقوق در نظر گرفته شده کمتر از نرخ تورم موجود در کشور است، اما توجه به این نکته ضروری است که با عنایت به تراز عملیاتی منفی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور^۳، هرگونه افزایش بیشتر حقوق، مستلزم در نظر گرفتن منابع مالی پایدار خواهد بود. در غیر این صورت افزایش حقوق‌های در نظر گرفته شده موجب تعمیق وضعیت کسری بودجه و تشدید بدهی عمومی کشور و یا شکل‌گیری تورم افسارگسیخته خواهد شد^۴ و مجدداً مطالبات افزایش حقوق کارکنان را در پی خواهد داشت. شایان ذکر است با توجه به نسبت کسری تراز عملیاتی به بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ (معادل ۲۴- درصد)^۵ و با عنایت به جزء (۲) بند (۳) سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم در خصوص واقعی کردن منابع و مدیریت مصارف دولت و اجتناب از کسری بودجه، عدم تشدید ناترازی مذکور و عدم پیش‌بینی منابع غیرقابل تحقق، در تعیین میزان افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان ضروری است.

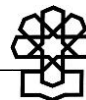
۱. این در حالی است که اشاره‌ای نسبت به چگونگی افزایش ضریب حقوق به‌نحوی که متوسط آن بیست درصد گردد، نشده است. شایان ذکر است در جزء (۱) بند (الف) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، دولت متوسط افزایش حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر را به میزان ده درصد (۱۰٪) پیش‌بینی کرده بود و در تبیین چگونگی این افزایش در جزء (۱-۱) این بند توضیحاتی به شرح ذیل مطرح نمود: «در حکم کارگزینی تمامی گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر مذکور، مبلغ پنج میلیون و سیصد و هشت هزار (۵۳۲۸۰۰۰) ریال معادل ۱۷۰۰ امتیاز برای مشمولین قانون مدیریت خدمات کشوری و یا معادل این امتیاز برای مشمولین قانون نظام هماهنگ پرداخت و مشمولین مقررات خاص، در سطری جداگانه با عنوان افزایش حقوق سال ۱۴۰۱ درج می‌گردد که مشمول کسور بازنشستگی است و در محاسبه هیچ‌کدام از امتیازات مربوط به حقوق و مزایای مستمر و فوق‌العاده‌ها و نظایر آن قابل‌محاسبه نیست. علاوه بر مبلغ مذکور، ضریب حقوق به میزان سه درصد (۳٪) افزایش می‌یابد.»

۲. با توجه به مشخص نبودن سازوکار افزایش متوسط ۲۰ درصدی ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، تصویب این حکم به شکل کنونی می‌تواند موجب بروز تفاسیر مختلف و اعطای اختیار تعیین شیوه افزایش حقوق به دولت گردد. از این رو حکم پیشنهادی واجد ابهام بوده و مغایر جزء (۲) بند (۹) سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری مبنی بر شفافیت و عدم ابهام در قانونگذاری و قانون‌نویسی و بند (۱۲) سیاست‌های کلی نظام اداری مبنی بر عدالت‌محوری، شفافیت و روزآمدی در تنظیم و تنقیح قوانین و مقررات اداری، ارزیابی می‌شود.

۳. مطابق جدول شماره ۲ لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (خلاصه درآمدها و هزینه‌های دولت در سال ۱۴۰۲) تراز عملیاتی حدوداً منفی چهارصد و هفتاد و شش هزار میلیارد تومان است.

۴. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح تسری فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به کارکنان اداری فوه قضائیه». شماره مسلسل: ۱۷۶۳۷.

۵. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۱): کلیات بودجه و محورهای تصمیم‌گیری. شماره مسلسل: ۱۸۶۹۰.

۲. افزایش هدفمند برخی از اجزا و فوق‌العاده‌های نظام پرداخت کشور

در جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، در اجرای ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، سازوکار افزایش هدفمند امتیاز کمک‌هزینه عائله‌مندی و حق اولاد در نظر گرفته شده است. براین اساس حکم پیشنهادی یادشده به همراه حکم پیشنهادی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و حکم قانونی مربوط به این موضوع در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳. افزایش امتیاز کمک‌هزینه عائله‌مندی و حق اولاد در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، لایحه بودجه

سال ۱۴۰۲ کل کشور و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

جزء (۱۲) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱	جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲
امتیاز کمک‌هزینه عائله‌مندی مزدوجین جدید و حق اولاد فرزندان متولد سال ۱۴۰۱، موضوع بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری ^۱ شاغلین، به ترتیب (۲) و (۳) برابر افزایش می‌یابد.	در اجرای ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، امتیاز کمک‌هزینه عائله‌مندی و حق اولاد، موضوع بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری شاغلین و بازنشستگان، به ترتیب ۲۲۸۰ و ۱۰۵۰ و معادل ریالی امتیاز مذکور برای کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت تعیین می‌گردد.	در اجرای ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، امتیاز کمک‌هزینه عائله‌مندی و حق اولاد، موضوع بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری شاغلین و بازنشستگان، به ترتیب ۲۲۸۰ و ۱۰۵۰ و معادل ریالی امتیاز مذکور مشمولین ماده (۱۶) قانون فوق‌الذکر تعیین می‌گردد.

مطابق ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت دولت مکلف است برای همه گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های مذکور در ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی (به‌استثنای مشمولان قانون کار) از قبیل کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات، از ابتدای سال ۱۴۰۱، به مدت پنج سال، افزایش حقوق سالانه را در سقف ردیف حقوق و جبران خدمت به‌گونه‌ای اعمال کند که هر ساله، کمک‌هزینه اولاد و حق عائله‌مندی مشمولین این ماده در چارچوب افزایش سنواتی حقوق و دستمزد به ترتیب به میزان صد درصد (۱۰۰٪) و پنجاه درصد (۵۰٪) افزایش یابد. این در حالی است که در جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، افزایش حدود شصت‌وهفت درصدی (۶۷٪) امتیاز کمک‌هزینه اولاد و افزایش حدود بیست‌وپنج درصدی (۲۵٪) امتیاز حق عائله‌مندی پیش‌بینی شده است. براین اساس در جدول ۴ میزان امتیاز و معادل ریالی حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد کارکنان و بازنشستگان دولت نشان داده شده است.

۱. کمک‌هزینه عائله‌مندی و اولاد به کارمندان مرد شاغل و بازنشسته و وظیفه‌بگیر مشمول این قانون که دارای همسر می‌باشند معادل (۸۰۰) امتیاز و برای هر فرزند معادل (۲۰۰) امتیاز و حداکثر سه فرزند، حداکثر سن برای اولادی که از مزایای این بند استفاده می‌کنند به شرط ادامه تحصیل و نیز غیرشاغل بودن فرزند، (۲۵) سال تمام و نداشتن شوهر برای اولاد اناث خواهد بود. کارمندان زن شاغل و بازنشسته و وظیفه‌بگیر مشمول این قانون که دارای همسر نبوده و یا همسر آنان معلول و یا از کار افتاده کلی می‌باشد و یا خود به تنهایی متکفل مخارج فرزندان هستند از مزایای کمک‌هزینه عائله‌مندی موضوع این بند بهره‌مند می‌شوند. فرزندان معلول و از کار افتاده کلی به تشخیص مراجع پزشکی ذکر بربط مشمول محدودیت سقف سنی مزبور نمی‌باشند (شایان ذکر است که امتیازات مطرح شده در این بند به موجب قوانین بعدی افزایش یافته است).

جدول ۴. میزان امتیاز و معادل ریالی حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد در سال ۱۴۰۱

(مبالغ به ریال)

و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

کمک‌هزینه اولاد		کمک‌هزینه عائله‌مندی		
معدل ریالی	امتیاز	معدل ریالی	امتیاز	
۱۰۵۶۱۹۵	۳۱۵	۴۰۷۳۸۹۵	۱۲۱۵	نیمه اول سال ۱۴۰۱
۲۱۱۲۳۹۰	۶۳۰	۶۱۱۲۵۱۹	۱۸۲۳	نیمه دوم سال ۱۴۰۱
۴۲۲۴۷۸۰	۱۰۵۰	۹۱۷۳۸۰۸	۲۲۸۰	سال ۱۴۰۲ (با فرضیات گزارش کمیسیون تلفیق)

براساس جدول ۴، با احتساب افزایش بیست درصدی (۲۰٪) ضریب حقوق، میزان افزایش کمک‌هزینه‌های اولاد و عائله‌مندی، به ترتیب به میزان‌های صد درصد (۱۰۰٪) و پنجاه درصد (۵۰٪) خواهد رسید. همچنین هرچند در ماده (۱۶) قانون مذکور اشاره‌ای به لزوم افزایش کمک‌هزینه‌های اولاد و عائله‌مندی بازنشستگان نشده، اما در جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، بازنشستگان نیز مشمول افزایش‌های مذکور در کمک‌هزینه اولاد و حق عائله‌مندی شده‌اند. شایان ذکر است با توجه به اینکه دامنه شمول ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، همه گروه‌های حقوق‌بگیر دستگاه‌های مذکور در (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی است، متن حکم جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه ۱۴۰۲ مبنی بر افزایش بند «۴» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری و کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت، این شائبه را ایجاد می‌کند که مراد این جزء از لایحه، صرفاً مشمولان قوانین مدیریت خدمات کشوری و نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت هستند و سایر مشمولان مذکور در ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت نظیر کارکنان و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها را شامل نمی‌شود.^۲ براین اساس در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، به عبارت مشمولان ماده (۱۶) قانون مذکور (قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت) تصریح شده است. این در حالی است که حکم مذکور، به‌رغم رفع مشکل یادشده، حاوی ایرادهای دیگری به شرح ذیل است.

- پس از عبارت «معدل ریالی امتیاز مذکور» در جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، عبارت «برای سایر» از قلم افتاده است.
- با توجه به اینکه در جزء یادشده، از دو قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و همچنین مدیریت خدمات کشوری نام برده شده است، بنابراین ذکر عبارت «قانون فوق‌الذکر» در انتهای این جزء می‌تواند واجد ابهام باشد. بنابراین پیشنهاد می‌شود عبارت «قانون فوق‌الذکر» در این جزء، به عبارت «قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» اصلاح شود.
- در بند (۴) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری از فوق‌العاده‌های عائله‌مندی و اولاد، تحت عنوان «کمک‌هزینه» یاد شده است. این در حالی است که در ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و قانون

۱. مبالغ و امتیازات مذکور در این جدول براساس حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد قانون مدیریت خدمات کشوری در نظر گرفته شده است. همچنین شایان ذکر است که مطابق بخش انتهایی بند (۳) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، مبلغ ریالی حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد مشمولان قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت، همسان با مشمولان قانون مدیریت خدمات کشوری افزایش می‌یابد.

۲. عدم افزایش حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد دستگاه‌های یادشده می‌تواند مصداق روشنی از تبعیض ناروا و نظام اداری ناصحیح، موضوعات بندهای نهم و دهم اصل سوم قانون اساسی به حساب آید و موجب گسترش بی‌عدالتی در نظام پرداخت کشور گردد.

اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، برای فوق‌العاده‌های عائله‌مندی و اولاد به ترتیب از عناوین «حق» و «کمک‌هزینه» استفاده شده و در جزء (۱۲) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، از فوق‌العاده‌های مذکور به ترتیب تحت عناوین «کمک‌هزینه» و «حق» نام برده شده است. بنابراین همان‌طور که مشاهده شد در سه قانون مختلف، به سه شیوه متفاوت، در خصوص یک مفهوم مشابه، تصمیم‌گیری شده است. از این رو پیشنهاد می‌شود با توجه به اینکه قانون مدیریت خدمات کشوری مهم‌ترین و جامع‌ترین قانون حوزه اداری و استخدامی کشور بوده^۱ و همچنین تفاوتی میان ماهیت دو فوق‌العاده عائله‌مندی و اولاد وجود ندارد، از عبارت «کمک‌هزینه» به منظور تبیین این فوق‌العاده‌ها استفاده شود.

شایان ذکر است با توجه به اصل دهم قانون اساسی^۲ مبنی بر لزوم قانونگذاری در جهت آسان کردن تشکیل خانواده و همچنین بندهای «۱»^۳ و «۲»^۴ سیاست‌های کلی جمعیت مبنی بر افزایش نرخ باروری به بیش از سطح جانشینی و همچنین رفع موانع ازدواج و توانمندسازی زوج‌های جوان در تأمین هزینه‌های زندگی^۵ و بند (۱۶) سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم^۶ مبنی بر افزایش نرخ باروری و مولید به حداقل دوونیم طی پنج سال، رویکرد کلی جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور مورد تأیید است.

۳. تعیین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان و حداقل حکم حقوق بازنشستگان^۷

در بخشی از اجزاء (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، سازوکار تعیین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان و حداقل حکم حقوق بازنشستگان مطرح شده است. بر این اساس احکام یادشده به همراه احکام پیشنهادی متناظر با این موضوع در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و احکام قانونی مربوط به این موضوع در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور در جدول ۵ نشان داده شده است.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۰). اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح تسری قانون مدیریت خدمات کشوری به شهرداری‌ها». شماره مسلسل: ۱۷۵۸۰.
  ۲. از آنجاکه خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزی‌های مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی برپایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.
  ۳. ارتقای پویایی، بالندگی و جوانی جمعیت با افزایش نرخ باروری به بیش از سطح جانشینی.
  ۴. رفع موانع ازدواج، تسهیل و ترویج تشکیل خانواده و افزایش فرزند، کاهش سن ازدواج و حمایت از زوج‌های جوان و توانمندسازی آنان در تأمین هزینه‌های زندگی و تربیت نسل صالح و کارآمد.
  ۵. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). اظهارنظر کارشناسی درباره: «لایحه اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری». ۲. افزایش حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد کارکنان و بازنشستگان دولت (موضوع بند «۲» ماده واحده گزارش کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات). شماره مسلسل: ۱۸۴۷۴-۲.
  ۶. افزایش نرخ باروری و مولید به حداقل دوونیم طی پنج سال با حمایت همه‌جانبه از فرزندآوری و رفع موانع و ایجاد مشوق‌های مؤثر و اصلاح فرهنگی.
  ۷. در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی کشور انواع گوناگونی از حداقل حقوق‌ها به شرح ذیل وجود دارد که در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱) با عنوان آسیب‌شناسی سیاست‌های حمایتی از اقشار ضعیف حقوق‌بگیر دولت و ارائه راهکارهایی برای حفظ قدرت خرید این اقشار (موضوع جزء «۵» بند (۵) سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی). شماره مسلسل: ۱۸۷۹۷. با تفصیل بیشتری به آنها پرداخته شده است.
- حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر قانون مدیریت خدمات کشوری
  - حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان
  - حداقل حکم حقوق بازنشستگان
  - حداقل حقوق و مزایای مشمولین قانون کار
  - حداقل حقوق کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت
  - حداقل حقوق سربازان وظیفه

جدول ۵. حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان و حداقل حکم حقوق بازنشستگان

در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

بخشی از اجزاء (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱	بخشی از اجزاء (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	بخشی از اجزاء (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۲
الف) ... ۱. ... حداقل حکم کارگزینی سال ۱۴۰۲ حقوق‌بگیران معادل (۱/۲) برابر حداقل حکم کارگزینی حقوق‌بگیران سال ۱۴۰۱ موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ با اعمال امتیازات جزء (۱) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری خواهد بود. حکم این جزء شامل کارکنان رسمی، پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص) و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد، از هفتاد میلیون (۷۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد. ۲. ... به‌نحوی که پس از اعمال این افزایش، حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی مذکور، متناسب با سنوات خدمت قابل قبول، از پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.	الف) ... ۱. ... مجموع حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی، پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص) و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد، از هفتاد میلیون (۷۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد. ۲. ... به‌نحوی که پس از اعمال این افزایش، حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی مذکور، متناسب با سنوات خدمت قابل قبول، از شصت‌وسه میلیون (۶۳,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.	الف) ... ۱. ... مجموع حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی، پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص)، والدین شهدا و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد، از پنجاه‌وشش میلیون (۵۶,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد. ۲. ... به‌نحوی که پس از اعمال این افزایش، حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی مذکور، متناسب با سنوات خدمت قابل قبول، از پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.

همان‌طور که در جدول ۵ ملاحظه می‌شود مطابق جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان و حداقل حکم حقوق بازنشستگان به ترتیب به میزان‌های پنجاه‌وشش میلیون (۵۶,۰۰۰,۰۰۰) ریال و پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده است. این در حالی است که به موجب بند (۱) و (۲) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، مبلغ ثابت حدود یک میلیون تومان به حقوق و مزایای مشمولان جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور (به‌استثنای مشمولان قانون کار) و مبلغ ثابت نه میلیون (۹,۰۰۰,۰۰۰) ریال به‌علاوه پنج درصد (۵٪) به حقوق مشمولان جزء (۲) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور افزوده شد. همچنین به موجب بند (۳) این قانون حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد تمامی گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های مذکور در ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه و نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی ایران (به‌استثنای مشمولان قانون کار) و بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، به ترتیب به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) و صد درصد (۱۰۰٪) افزایش یافت. به‌علاوه به موجب بند (۱۰) قانون یادشده افزایش‌های ناشی از اجرای این قانون از مابه‌التفاوت موضوع جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور کسر نمی‌شود. بنابراین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان و حداقل حکم حقوق بازنشستگان پس از تصویب قانون اخیرالذکر برای یک

کارمند متأهل مذکر دارای دو فرزند و یک بازنشسته متأهل مذکر به ترتیب معادل مبالغ حدودی هفتاد میلیون (۷۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال و شصت و سه میلیون (۶۳.۰۰۰.۰۰۰) ریال^۱ تعیین شد.^۲ این در حالی است که در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت به میزان (۱/۲) برابر حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه حقوق بگیران سال ۱۴۰۱، موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ با اعمال امتیازات جزء (۱) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری در نظر گرفته شده است. به عبارت دیگر براساس گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان در سال ۱۴۰۲، معادل هفتاد و نه میلیون و دویست هزار (۷۹,۲۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده که هر چند ایرادهای یادشده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ را مرتفع کرده، اما تعیین این میزان از دو جهت^۳ به شرح ذیل محل تأمل و تردید است.

- افزایش بسیار زیاد^۴ این حداقلها در سال ۱۴۰۱ در دو مرحله (قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری) و برابری حقوق بخش قابل توجهی از کارکنان دولت و عدم تأثیر ویژگی‌های شغل، شاغل و عملکرد در تعیین حقوق و مزایای این دسته از کارکنان.

- ضرورت تناسب میان حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت و حداقل حقوق کارگران مصوب شورای عالی کار.

براساس ماده (۴۱) قانون کار^۵ شورای عالی کار همه ساله موظف است، میزان حداقل مزد کارگران را تعیین کند. در این امتداد در جدول ۶، میزان حداقل حقوق و مزایای کارگران مشمول قانون کار در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲، با فرض افزایش بیست درصدی (۲۰٪) نسبت به سال ۱۴۰۱، نشان داده شده است.

۱. مبالغ مذکور بدون در نظر گرفتن افزایش‌های ناشی از بند (۴) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری است. همچنین مسامحتاً افزایش پنج درصدی (۵٪) حقوق بازنشستگان، موضوع بند (۲-۳) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، معادل دو میلیون ریال فرض شده است.

۲. این در حالی است که در اجزاء (۱) و (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان و حداقل حکم حقوق بازنشستگان کماکان به ترتیب به میزان‌های هفتاد میلیون (۷۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال و شصت و سه میلیون (۶۳.۰۰۰.۰۰۰) ریال در نظر گرفته شده است. به عبارت دیگر حقوق و مزایای بخشی از کارکنان و بازنشستگان حداقل بگیر در سال ۱۴۰۲ بدون تغییر باقی خواهد ماند و حتی در برخی موارد کاهش پیدا خواهد کرد.

۳. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه متناسب سازی حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشکری» ۱. کلیات و محورهای تصمیم‌گیری. شماره مسلسل: ۱۸۴۷۴.

۴. براساس فرضیات مطرح شده در سطور فوق در خصوص افزایش حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت به هفتاد میلیون ریال در نیمه دوم سال ۱۴۰۲، حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت در نیمه دوم سال ۱۴۰۲، حدود ۱۰۰ درصد نسبت به سال ۱۴۰۱ افزایش یافته است.

۵. شورای عالی کار همه ساله موظف است، میزان حداقل مزد کارگران را برای نقاط مختلف کشور و یا صنایع مختلف با توجه به معیارهای ذیل تعیین نماید:

۱. حداقل مزد کارگران با توجه به درصد تورمی که از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود.

۲. حداقل مزد بدون آنکه مشخصات جسمی و روحی کارگران و ویژگی‌های کار محول شده را مورد توجه قرار دهد باید به اندازه‌ای باشد تا زندگی یک خانواده، که تعداد متوسط آن توسط مراجع رسمی اعلام می‌شود را تأمین نماید.

تبصره - کارفرمایان موظفند که در ازای انجام کار در ساعات تعیین شده قانونی به هیچ کارگری کمتر از حداقل مزد تعیین شده جدید پرداخت ننمایند و در صورت تخلف ضامن تأدیه مابه‌التفاوت مزد پرداخت شده و حداقل مزد جدید می‌باشد.

جدول ۶. میزان حداقل حقوق و مزایای کارگران مشمول قانون کار در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

(مبالغ به ریال)

با فرض افزایش ۲۰٪ نسبت به سال ۱۴۰۱

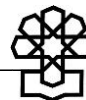
ردیف	اقلام و مؤلفه‌های حقوق و مزایا	میزان اقلام در سال ۱۴۰۰	میزان اقلام در سال ۱۴۰۱	میزان اقلام در سال ۱۴۰۲ (با فرض افزایش ۲۰٪)
۱	حداقل حقوق ماهیانه (۳۰ روز)	۲۶,۵۵۴,۹۵۰	۴۱,۷۹۷,۵۰۰	۵۰,۱۵۷,۰۰۰
۲	کمک‌هزینه اقلام مصرفی خانوار (بن کارگری) (ماهانه)	۶,۰۰۰,۰۰۰	۸,۵۰۰,۰۰۰	۱۰,۲۰۰,۰۰۰
۳	کمک‌هزینه مسکن (ماهانه)	۴,۵۰۰,۰۰۰	۶,۵۰۰,۰۰۰	۷۸۰,۰۰۰
جمع سطور ۱ و ۲ و ۳				
۴	کمک‌هزینه عائله‌مندی (حق اولاد) برای هر فرزند (ماهانه)	۲,۶۵۵,۴۹۵	۴,۱۷۹,۷۵۰	۵۰,۱۵۷,۰۰
جمع سطور ۱ و ۲ و ۳ و ۴ (با فرض ۱.۳ فرزند) ^۲				
۵	حداقل دستمزد (روزانه)	۸۸۵,۱۶۵	۱,۳۹۳,۲۵۰	۱۶۷۱۹۰۰
۶	پایه سنواتی (روزانه)	۴۶,۶۶۷	۷۰,۰۰۰	۸۴۰۰۰

براساس جدول ۶ حداقل حقوق قانون کار با احتساب کمک‌هزینه‌های مسکن و اقلام مصرفی خانوار (جمع سطور ۱، ۲ و ۳) در سال ۱۴۰۲ و با فرض افزایش بیست درصدی (۲۰٪) نسبت به سال ۱۴۰۱ (معادل افزایش ضریب حقوق در نظر گرفته شده برای کارکنان در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲) به میزان شصت و هشت میلیون و صد و پنجاه و هفت هزار (۶۸,۱۵۷,۰۰۰) ریال تعیین خواهد شد. شایان ذکر است یکی از تفاوت‌های قابل توجه حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت و حداقل حقوق قانون کار، این است که کمک‌هزینه‌های عائله‌مندی و اولاد کارکنان دولت درون حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه آنها محاسبه می‌شود، در حالی که کمک‌هزینه عائله‌مندی (حق اولاد) کارگران مزاد بر حداقل حقوق آنها قابل پرداخت است. بنابراین در صورت افزودن کمک‌هزینه عائله‌مندی (حق اولاد) کارگران به حداقل حقوق یادشده، حداقل حقوق کارگری، معادل حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان، محاسبه خواهد شد. بنابراین با توجه به اینکه براساس گزارش مرکز آمار ایران^۳ بعد خانوار کشور معادل ۳.۳ محاسبه شده، مبلغ حداقل حقوق کارگران با در نظر گرفتن کمک‌هزینه عائله‌مندی (حق اولاد) به میزان هفتاد و چهار میلیون و ششصد و هفتاد و هفت هزار و چهارصد و ده (۷۴,۶۷۷,۴۱۰) ریال خواهد رسید. از این رو پیشنهاد می‌شود به منظور در نظر داشتن توأمان ملاحظات مربوط به رشد نسبی حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت و همچنین تناسب با حداقل حقوق کارگران، حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت در سال

۱. اداره کل روابط کار و جبران خدمت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی. (۱۴۰۰). خلاصه بخشنامه حداقل مزد سال ۱۴۰۰ کارگران مشمول قانون کار - اداره کل روابط کار و جبران خدمت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی. (۱۴۰۱). خلاصه بخشنامه حداقل مزد سال ۱۴۰۱ کارگران مشمول قانون کار.

۲. براساس آخرین گزارش سایت مرکز آمار ایران (۱۳۹۶) در خصوص نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن متوسط بعد خانوار کل کشور به میزان ۲.۳ مطرح شده است.

۳. مرکز آمار ایران (۱۳۹۶). گزیده نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵. تهران: مرکز آمار ایران.

۱۴۰۲، به میزان هفتادوهفت میلیون (۷۷.۰۰۰.۰۰۰) ریال^۱ تعیین شود. همچنین حداقل حکم حقوق بازنشستگان در جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، به میزان (۱/۲) برابر حداقل حکم حقوق سال ۱۴۰۱ بازنشستگان، موضوع جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ با اعمال افزایش جزء (۲) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری در نظر گرفته شده است. براین اساس در ادامه جزء (۲) قانون اخیرالذکر، متشکل از دو بخش، به شرح جدول ۷ مطرح شده است.

جدول ۷. جزء (۲) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری

مستند قانونی	متن قانونی
بخش (۱-۲) جزء (۲)	حقوق مشمولان جزء (۲) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور شامل بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، مبلغ نه میلیون (۹.۰۰۰.۰۰۰) ریال افزایش می‌یابد. تبصره - افرادی که پس از اجرای این قانون بازنشسته می‌شوند، در صورتی که در محاسبه حقوق بازنشستگی آنان، تأثیر میزان ریالی افزایش مذکور در بند (۱) ماده‌واحد این قانون کمتر از افزایش ناشی از این جزء برای بازنشسته هم طبقه و دستگاه مشابه به‌علاوه افزایش سنواتی گردد، تا سقف مذکور مبلغ ترمیم را دریافت می‌نمایند.
بخش (۲-۲) جزء (۲)	علاوه بر مبلغ افزایش مندرج در جزء (۱-۲) ماده‌واحد این قانون، حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، پنج درصد (۵٪) نسبت به حکم حقوقی شهریور سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد.

همان‌طور که در جدول ۷ ملاحظه می‌شود، اعمال بخش (۲-۲) جزء (۲) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، در تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، منجر به پیدایش انواع متکثری از حداقل حکم حقوق بازنشستگان خواهد شد. همچنین کارکنانی که در سال ۱۴۰۲ بازنشسته می‌شوند از تأثیر بخش (۲-۲) جزء (۲) در تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگی خود بی‌بهره خواهند بود. براین اساس سازوکار تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان در جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق بودجه سال ۱۴۰۲، مغایر بندهای نهم^۲ و دهم^۳ اصل سوم قانون اساسی، مبنی بر رفع تبعیض ناروا و ایجاد نظام اداری صحیح است. بنابراین پیشنهاد می‌شود حداقل حکم حقوق بازنشستگان در سال ۱۴۰۲، براساس مبنای در نظر گرفته شده در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، به صورت یک عدد کاملاً مشخص و شفاف در جزء مذکور درج گردد. براساس مبنای مذکور، حداقل حکم حقوق بازنشستگان به میزان هفتادوسه میلیون و هشتصد هزار (۷۳.۸۰۰.۰۰۰) ریال پیشنهاد می‌شود.

۱. میانگین تقریبی افزایش بیست درصدی حداقل حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه در سال ۱۴۰۱ و حداقل حقوق کارگران با احتساب سایر اقلام و حق عائله‌مندی (با فرض بعد خانوار ۲.۳ و تصویب افزایش بیست درصدی در شورای عالی کار).
۲. رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی.
۳. ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیرضرور.

۴. تعیین سقف یا حداکثر پرداختی به کارکنان دولت

در بند (د) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، سازوکار تعیین سقف یا حداکثر پرداختی به کارکنان دولت مطرح شده است. براین اساس حکم یادشده به همراه حکم پیشنهادی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و احکام قانونی مربوط به این موضوع در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، در جدول ۸ نشان داده شده است.^۱

جدول ۸. تعیین سقف یا حداکثر پرداختی به کارکنان دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور،

لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

بند (د) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	بند (د) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	بند (۱) و (۸) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری	جزء (۸) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱
سقف خالص پرداختی متوسط سالانه از محل حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها از هر محل و تحت هر عنوان در سال ۱۴۰۲ به گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی از قبیل کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات و بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و	سقف خالص پرداختی متوسط سالانه از محل حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها از هر محل و تحت هر عنوان در سال ۱۴۰۲ به گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی از قبیل کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات و بازنشستگان،	۱. (۳۰۰۰) امتیاز برای کارمندان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ و معادل ریالی امتیاز مذکور برای کارمندان مشمول قانون هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ و سایر مشمولان جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور (به‌استثنای مشمولان قانون کار) و معادل ریالی (۲۱۰) امتیاز برای اعضای هیئت علمی و قضات، با عنوان «ترمیم حقوق»، به‌صورت ثابت در	سقف خالص پرداختی متوسط سالانه از محل حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها از هر محل و تحت هر عنوان در سال ۱۴۰۱ به گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی از قبیل کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و

۱. تبصره ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری نیز سقف حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر به میزان (۷) برابر حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر (براساس تصویب‌نامه درخصوص ضریب حقوق شاغلین مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۴۰۱/۲/۱۱ - شماره ۵۹۸۲۶/۲۱۴۸۷) میزان حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر شاغلین و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۱، به میزان ۲۴۷۱۵۰۰۰ ریال) تعیین شده است. همچنین پیرو انتشار فیش‌های حقوقی نامتعارف، موسوم به حقوق‌های نجومی در سال ۱۳۹۵، در بخشنامه شماره ۶۴۷۴۴۴ مورخ ۱۳۹۵/۵/۱۱ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در ابلاغ مصوبه جلسه مورخ ۱۳۹۵/۴/۲۳ شورای حقوق و دستمزد، موضوع ماده (۷۴) قانون مدیریت خدمات کشوری، سقف خالص پرداختی به کلیه مدیران و کارکنان مشمول این مصوبه پس از کسر قانونی و مالیات به میزان (۲۱) برابر حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر تعیین شد. همچنین در جزء (۷) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، سقف ناخالص حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر (مجموع دریافتی) گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی، از (۲۱) برابر حداقل حقوق مصوب شورای حقوق و دستمزد به (۱۵) برابر حداقل حقوق و دستمزد موضوع ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری کاهش یافت. به‌علاوه توجه به این نکته ضروری است که با توجه به وجود مشاغل خاص و تخصصی در نظام اداری کشور و لزوم در نظر داشتن ملاحظات و شرایط شغلی آنها، در نظر گرفتن تمهیداتی به‌منظور پرداخت مازاد بر سقف موضوع این بخش، با هدف ایجاد امکان حفظ و نگاه‌داشت آنها در بخش عمومی، ضروری به‌نظر می‌رسد. شایان ذکر است که شرایط و اقتضانات خاص مذکور درخصوص برخی از کارکنان، در برخی از مشاغل یک دستگاه اجرایی نباید به کل کارکنان دستگاه‌های اجرایی تعمیم داده شود.

بند (د) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	بند (د) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	بند (۱) و (۸) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری	جزء (۸) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱
<p>لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در کلیه مناطق کشور به میزان پانصد و پنجاه میلیون ریال است. پرداخت مزاد بر این مبلغ تحت هر عنوان و از محل هر نوع اعتبار به کارکنان کشوری و لشکری اعم از کارمندان، اعضای هیئت علمی، قضات و بازنشستگان در وزارتخانه‌ها و شرکت‌های دولتی و همچنین شرکت‌ها و مؤسساتی که مدیران آن به هر طریق توسط دولت و یا نهادهای عمومی منصوب می‌شوند، ممنوع است.</p> <p>کارانه گروه پزشکی، فوق‌العاده خاص پزشکان شاغل در سازمان پزشکی قانونی کشور، حق اشعه پرتوکاران سازمان انرژی اتمی، حق‌التحقیق، حق‌التألیف و حق داوری، راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و حق‌التدریس اعضای هیئت علمی بالینی تمام‌وقت جغرافیایی، حق محرومیت از مطب (تمام‌وقت جغرافیایی)، اعضای هیئت علمی بالینی تمام‌وقت جغرافیایی و عیدی پایان سال و همچنین بیمه بازنشستگی ایثارگران و معافیت مالیاتی موضوع مواد (۳۷) و (۵۶) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران از حکم این جزء مستثنی است. در سایر موارد خاص، به پیشنهاد شورای حقوق و دستمزد و تصویب هیئت وزیران اقدام می‌شود.</p>	<p>وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در کلیه مناطق کشور به میزان پانصد میلیون ریال است. پرداخت مزاد بر این مبلغ تحت هر عنوان و از محل هر نوع اعتبار به کارکنان کشوری و لشکری اعم از کارمندان، اعضای هیئت علمی، قضات و بازنشستگان در وزارتخانه‌ها و شرکت‌های دولتی و همچنین شرکت‌ها و مؤسساتی که مدیران آن به هر طریق توسط دولت و یا نهادهای عمومی منصوب می‌شوند، ممنوع است.</p> <p>کارانه گروه پزشکی، فوق‌العاده خاص پزشکان شاغل در سازمان پزشکی قانونی کشور، حق اشعه پرتوکاران سازمان انرژی اتمی، حق‌التحقیق، حق‌التألیف و حق داوری، راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و حق‌التدریس اعضای هیئت علمی و عیدی پایان سال از حکم این جزء مستثنی است. در سایر موارد خاص، به پیشنهاد شورای حقوق و دستمزد و تصویب هیئت وزیران اقدام می‌شود.</p>	<p>احکام کارگزینی و قراردادهای آنان درج می‌شود. این افزایش و نیز حقوق قضات و اعضای هیئت علمی از سقف مقرر در تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور مستثنی است. مبلغ ناشی از اعمال این افزایش مشمول کشور بازنشستگی می‌باشد. امتیاز مذکور برای افرادی که پس از تصویب این قانون در دستگاه‌های موضوع این بند به‌کارگیری می‌شوند، نیز اعمال می‌گردد.</p> <p>اجرای این بند درخصوص نیروهای مسلح با اعمال تبصره (۳) ماده (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری پرداخت می‌شود. شرکت‌های دولتی مندرج در پیوست شماره (۳) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور نیز مشمول این بند می‌باشند.</p> <p>۸. بیمه بازنشستگی ایثارگران و معافیت مالیاتی موضوع مواد (۳۷) و (۵۶) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران از شمول سقف مقرر در جزء (۸) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور مستثنی است.</p>	<p>مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات در کلیه مناطق کشور هفت برابر مبلغ جزء (۱) همین بند است. پرداخت مزاد بر این مبلغ تحت هر عنوان و از محل هر نوع اعتبار به کارکنان کشوری و لشکری اعم از کارمندان، اعضای هیئت علمی، قضات و بازنشستگان در وزارتخانه‌ها و شرکت‌های دولتی و همچنین شرکت‌ها و مؤسساتی که مدیران آن به هر طریق توسط دولت و یا نهادهای عمومی منصوب می‌شوند، ممنوع است.</p> <p>کارانه گروه پزشکی، فوق‌العاده خاص پزشکان شاغل در سازمان پزشکی قانونی کشور، حق‌التحقیق، حق‌التألیف و حق داوری، راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و حق‌التدریس اعضای هیئت علمی و عیدی پایان سال از حکم این جزء مستثنی است. همچنین سقف پرداختی به کارکنان مستقر در سکوها و حوزه عملیاتی شرکت نفت براساس مصوبه شورای حقوق و دستمزد تعیین می‌گردد. در موارد خاص به پیشنهاد شورای حقوق و دستمزد و تصویب هیئت وزیران اقدام می‌شود.</p>

همان‌طور که در جدول ۸ قابل‌مشاهده است براساس بند «د» تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، سقف خالص پرداختی متوسط سالانه از محل حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها از هر محل و تحت هر عنوان در سال ۱۴۰۲ به گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی به میزان پانصدوپنجاه میلیون (۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال در نظر گرفته شده است. این در حالی است که این مبلغ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ پانصد میلیون (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال پیشنهاد شده بود. همچنین براساس قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و بخشنامه سازمان اداری و استخدامی کشور در خصوص قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری^۱، مبلغ سقف خالص پرداختی یادشده در شرایط کنونی به میزان چهارصد و دو میلیون (۴۰۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده است. براین اساس مبلغ موردنظر در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، حدود سی‌وهفت (۳۷٪) درصد رشد داشته، درحالی‌که حقوق و مزایای طبقات پایین حقوق‌بگیر از رشد حدود بیست درصدی (۲۰٪) برخوردار بوده است.^۲ بنابراین تعیین عدد پانصدوپنجاه میلیون (۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای سقف خالص پرداختی به کارکنان دولت مغایر بندهای نهم و دهم اصل سوم قانون اساسی، مبنی بر رفع تبعیض ناروا و ایجاد نظام اداری صحیح و همچنین مغایر بند ششم سیاست‌های کلی نظام اداری^۳ مبنی بر عدالت‌محوری در نظام پرداخت ارزیابی شده و منطق تعیین آن مبهم به نظر می‌رسد. بنابراین به نظر می‌رسد حداکثر سقف خالص پرداختی، موضوع بند (د) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، نباید بیش از شش‌ونیم برابر^۴ حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه تعیین شده برای کارکنان دولت در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲^۵، معادل پانصد و چهارده میلیون و هشتصد هزار (۵۱۴,۸۰۰,۰۰۰) ریال، تعیین شود. همچنین در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در خصوص بند (د) تبصره (۱۲)، محورهای جدیدی به موارد استثنا از سقف خالص پرداختی موضوع این بند اضافه شده‌اند. این در حالی است که گسترش دامنه مستثنیات از سقف خالص پرداختی حقوق و مزایای کارکنان می‌تواند هدف اصلی برقراری این سقف را تحت‌الشعاع قرار داده و حتی در مواردی نقض کند. از این رو پیشنهاد می‌شود محورهای مستثنی شده از دامنه شمول حکم مذکور صرفاً به موارد ضروری محدود شده و فقط ناظر بر بخشی از حقوق و مزایا شود که ضرورتی بر آن مترتب است. براین اساس مستثنی شدن کلیه اجزاء و مؤلفه‌های حقوق و مزایای اعضای هیئت علمی بالینی تمام‌وقت جغرافیایی از سقف حقوق یادشده مورد تأیید نیست. همچنین به منظور تدقیق حکم بند (د) این تبصره در تبیین عبارت «خالص» پرداختی، و جلوگیری از بروز تفاسیر مختلف در این خصوص، پیشنهاد می‌شود عبارت «مجموع ناخالص حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها پس از کسر کسورات بازنشستگی، بیمه تأمین اجتماعی بیمه خدمات درمانی اصلی و تبعی درجه یک و

۱. بخشنامه سازمان اداری و استخدامی کشور در خصوص قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری مورخ ۲۳ آبان ۱۴۰۱، شماره ۶۳۶۰۳.
 ۲. بدون احتساب اثر افزایش کمک‌هزینه‌های عائله‌مندی و اولاد، موضوع جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۲)، در افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت.
 ۳. رعایت عدالت در نظام پرداخت و جبران خدمات با تأکید بر عملکرد، توانمندی، جایگاه و ویژگی‌های شغل و شاعل و تأمین حداقل معیشت با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی.
 ۴. شایان ذکر است که سقف هفت برابری مطرح شده در تبصره ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری صرفاً ناظر بر حداکثر حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر بوده و هیچ‌گونه ارتباطی با سقف پرداختی که در سال‌های اخیر در قوانین بودجه مطرح می‌شود، ندارد. بنابراین ارتباط تعیین سقف خالص پرداختی، موضوع بند (د) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، به تبصره ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری بلاوجه است.
 ۵. هفتاد و نه میلیون و دو بیست هزار (۷۹,۲۰۰,۰۰۰) ریال.

مالیات)» پس از عبارت سایر پرداختی‌ها در بند (د) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ درج شود.

۵. تغییر میزان و بازه شمول پلکان‌های مالیات بر حقوق و مزایا

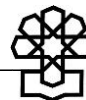
در بند (و) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، سازوکار تغییر میزان و بازه شمول پلکان‌های مالیات بر حقوق و مزایا مطرح شده است. براین اساس حکم یادشده به همراه حکم پیشنهادی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و حکم قانونی مربوط به این موضوع در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، در جدول ۹ نشان داده شده است.

جدول ۹. تغییر میزان و بازه شمول پلکان‌های مالیات بر حقوق و مزایا در قانون بودجه سال ۱۴۰۱.

لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱	بندهای (و) و (ز) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	بندهای (و) و (ز) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲
<p>۵. سقف معافیت مالیاتی سالانه موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۹۴/۴/۳۱ در سال ۱۴۰۱ مبلغ ششصد و هفتاد و دو میلیون (۶۷۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.</p> <p>نرخ مالیات بر درآمد حقوق کارکنان دولتی و غیردولتی اعم از مجموع مندرج در احکام کارگزینی شامل حق شغل، حق شاغل، فوق‌العاده مدیریت و فوق‌العاده مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها و کارانه به‌استثنای عیدی پایان سال به شرح زیر می‌باشد:</p> <p>۵-۱. نسبت به مازاد ششصد و هفتاد و دو میلیون (۶۷۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یک میلیارد و هشتصد میلیون (۱,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، ده درصد (۱۰٪).</p>	<p>(و) در سال ۱۴۰۲، سقف معافیت مالیاتی و نرخ مالیات بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی که تحت عناوینی از قبیل حقوق و مزایا (به‌استثنای عیدی)، مقرری یا مزد، حق شغل، حق شاغل، فوق‌العاده‌ها، اضافه کار، حق الزحمه، حق مشاوره، حق حضور در جلسات، پاداش، حق تدریس، حق تحقیق، حق پژوهش و کارانه اعم از مستمر یا غیرمستمر که به‌صورت نقدی و غیرنقدی، از یک یا چند منبع، در بخش دولتی و یا غیردولتی تحصیل می‌نمایند، چه از کارفرمای اصلی و یا غیراصلی (موضوع تبصره ۱ ماده ۸۶ قانون مالیات‌های مستقیم باشد)، به شرح ذیل است:</p> <p>۱. سقف معافیت مالیاتی سالانه موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۹۴/۴/۳۱ در سال ۱۴۰۲ مبلغ هشتصد و چهل میلیون (۸۴۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.</p> <p>۲. نرخ مالیات بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی به شرح زیر می‌باشد:</p>	<p>در سال ۱۴۰۲، سقف معافیت مالیاتی و نرخ مالیات بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی که تحت عناوینی از قبیل حقوق و مزایا (به‌استثنای عیدی و کارانه اعضای هیئت علمی بالینی تمام‌وقت جغرافیایی و پزشکان متخصص بالینی تمام‌وقت جغرافیایی)، مقرری یا مزد، حق شغل، حق شاغل، فوق‌العاده‌ها، اضافه کار، حق الزحمه، حق مشاوره، حق حضور در جلسات، پاداش، حق تدریس، حق تحقیق، حق پژوهش و کارانه اعم از مستمر یا غیرمستمر که به‌صورت نقدی و غیرنقدی، از یک یا چند منبع، در بخش دولتی و یا غیردولتی تحصیل می‌نمایند، چه از کارفرمای اصلی و یا غیراصلی (موضوع تبصره (۱) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم) باشد، به شرح ذیل است:</p> <p>۱. سقف معافیت مالیاتی سالانه موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۹۴/۴/۳۱ در سال ۱۴۰۲ مبلغ</p>

بندهای (و) و (ز) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	بندهای (و) و (ز) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	جزء (۵) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱
<p>هشتصد و چهل میلیون (۸۴۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.</p> <p>۲. نرخ مالیات بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی به شرح زیر می‌باشد:</p> <p>۱-۲. نسبت به مازاد هشتصد و چهل میلیون (۸۴۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یک میلیارد و ششصد و هشتاد میلیون (۱,۶۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، ده درصد (۱۰٪)</p> <p>۲-۲. نسبت به مازاد یک میلیارد و ششصد و هشتاد میلیون (۱,۶۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا دو میلیارد و هفتصد و شصت میلیون (۲,۷۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، پانزده درصد (۱۵٪)</p> <p>۳-۲. نسبت به مازاد دو میلیارد و هفتصد و شصت میلیون (۲,۷۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا دو میلیارد و هشتاد میلیون (۲,۷۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، پانزده درصد (۱۵٪)</p> <p>۳-۲. نسبت به مازاد دو میلیارد و هفتصد و شصت میلیون (۲,۷۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا چهار میلیارد و هشتاد میلیون (۴,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، بیست درصد (۲۰٪)</p> <p>۴-۲. نسبت به مازاد چهار میلیارد و هشتاد میلیون (۴,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به بالا، سی درصد (۳۰٪)</p> <p>۳. موارد استثناء بر مالیات پلکانی به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با تصویب شورای حقوق و دستمزد تعیین می‌گردد.</p> <p>(ز) میزان معافیت مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مبلغ چهارصد و هفتاد و پنج میلیون (۴۷۵,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.</p>	<p>۱-۲. نسبت به مازاد هشتصد و چهل میلیون (۸۴۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یک میلیارد و ششصد و هشتاد میلیون (۱,۶۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، ده درصد (۱۰٪)</p> <p>۲-۲. نسبت به مازاد یک میلیارد و ششصد و هشتاد میلیون (۱,۶۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا دو میلیارد و هفتصد و شصت میلیون (۲,۷۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، پانزده درصد (۱۵٪)</p> <p>۳-۲. نسبت به مازاد دو میلیارد و هفتصد و شصت میلیون (۲,۷۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا چهار میلیارد و هشتاد میلیون (۴,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، بیست درصد (۲۰٪)</p> <p>۲-۴. نسبت به مازاد چهار میلیارد و هشتاد میلیون (۴,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به بالا، سی درصد (۳۰٪)</p> <p>۳. موارد استثناء بر مالیات پلکانی به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و با تصویب شورای حقوق و دستمزد تعیین می‌گردد.</p> <p>(ز) میزان معافیت مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مبلغ چهارصد و هفتاد و پنج میلیون (۴۷۵,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.</p>	<p>۲-۵. نسبت به مازاد یک میلیارد و هشتصد میلیون (۱,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا سه میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، پانزده درصد (۱۵٪)</p> <p>۳-۵. نسبت به مازاد سه میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا چهار میلیارد و دو بیست میلیون (۴,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، بیست درصد (۲۰٪)</p> <p>۴-۵. نسبت به مازاد چهار میلیارد و دو بیست میلیون (۴,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به بالا، سی درصد (۳۰٪)</p> <p>میزان معافیت مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ سالانه به مبلغ سیصد و نود و شش میلیون (۳۹۶,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.</p>

به عبارت ساده‌تر براساس توضیحات ارائه شده در جدول ۹، بازه و پلکان مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ به شرح جدول ۱۰ است.

جدول ۱۰. بازه و پلکان مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۱

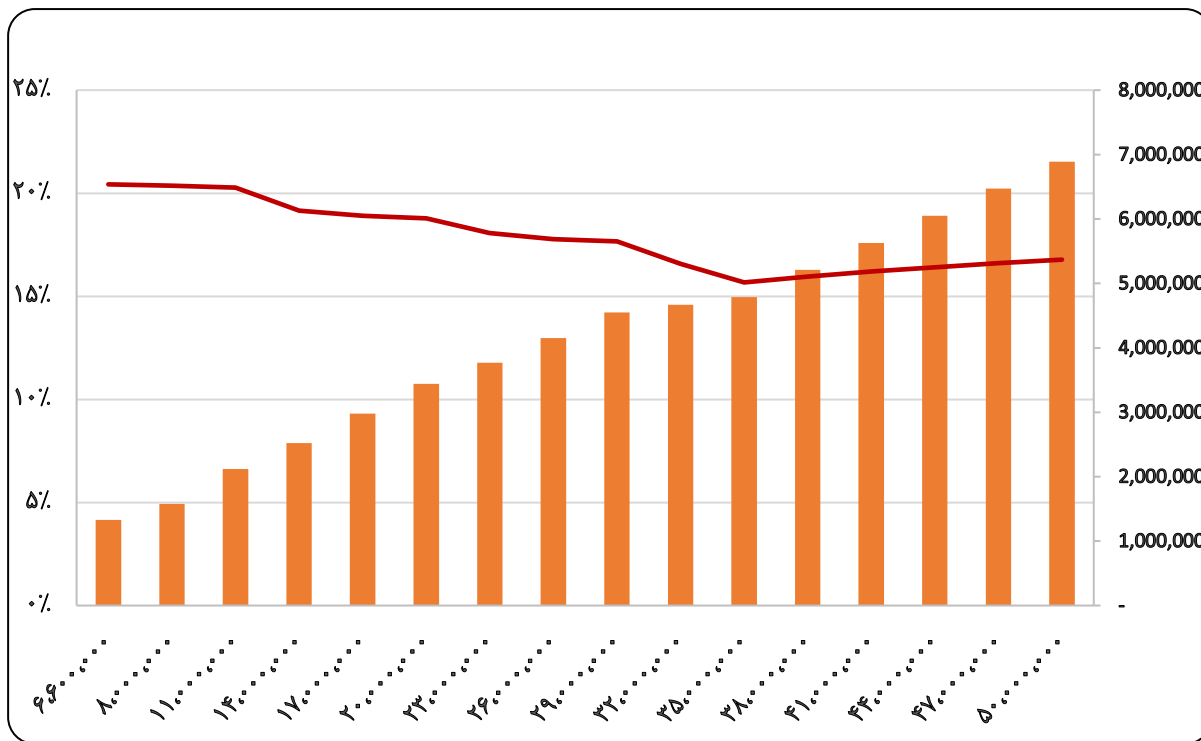
(مبالغ به میلیون تومان)

و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲			قانون بودجه سال ۱۴۰۱			ردیف
درصد مالیات	بازه حقوق و مزایای ماهانه	بازه حقوق و مزایای سالانه	درصد مالیات	بازه حقوق و مزایای ماهانه	بازه حقوق و مزایای سالانه	
٪۰	۰ تا ۷	۰ تا ۸۴	٪۰	۰ تا ۵.۶	۰ تا ۶۷.۲	۱
٪۱۰	۷ تا ۱۴	۸۴ تا ۱۶۸	٪۱۰	۵.۶ تا ۱۵	۶۷.۲ تا ۱۸۰	۲
٪۱۵	۱۴ تا ۲۳	۱۶۸ تا ۲۷۶	٪۱۵	۱۵ تا ۲۵	۱۸۰ تا ۳۰۰	۳
٪۲۰	۲۳ تا ۳۴	۲۷۶ تا ۴۰۸	٪۲۰	۲۵ تا ۳۵	۳۰۰ تا ۴۲۰	۴
٪۳۰	بیش از ۳۴	بیشتر از ۴۰۸	٪۳۰	بیش از ۳۵	بیشتر از ۴۲۰	۵

براساس میزان و بازه شمول پلکان‌های مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان در جزء (۵) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و بند (و) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و افزایش بیست درصدی (٪۲۰) ضریب حقوق کارکنان و همچنین با در نظر گرفتن حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان در سال ۱۴۰۱، به میزان شصت و شش میلیون (۶۶,۰۰۰,۰۰۰) ریال، نمودار افزایش حقوق و مزایای سطوح مختلف حقوق‌بگیر دولت، پس از کسر مالیات، به شرح نمودار ۱ خواهد بود. شایان ذکر است که اثر افزایش امتیازات حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد، موضوع جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، در نمودار ۱ لحاظ نشده است. نکته قابل توجه اینکه اعداد مندرج در سطر پایینی نمودار ۱، ناخالص حقوق و مزایای کارکنان در سال ۱۴۰۱ است.

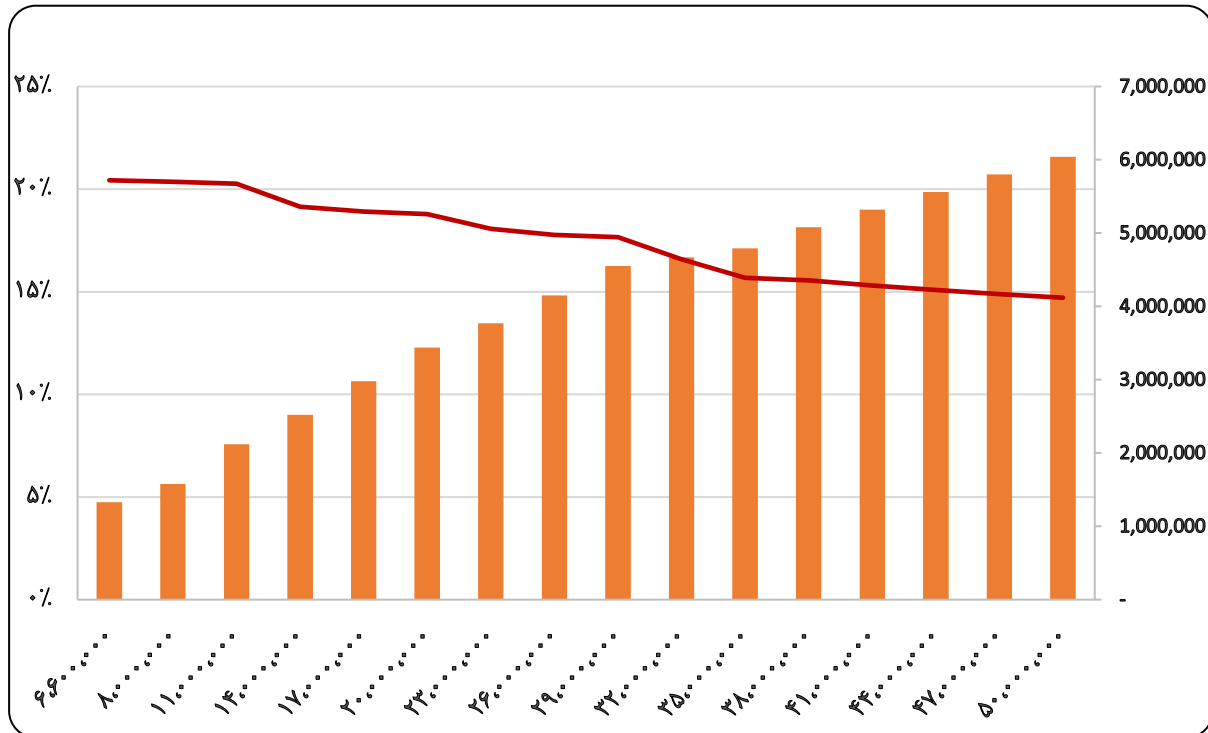
نمودار ۱. روند درصد (نمودار خطی) و میزان (نمودار مستطیلی) مجموع افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت در سال ۱۴۰۲، پس از کسر مالیات، براساس گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، بدون احتساب اثر افزایش حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد (مبالغ به تومان)

همان‌طور که در نمودار ۱ قابل مشاهده است، منطق افزایش پلکانی نزولی حقوق و مزایای خالص کارکنان دولت در نمودار خطی فوق‌الذکر تا حقوق و مزایای ماهانه سیصدوپنجاه میلیون (۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال در سال ۱۴۰۱ حاکم است. این منطق با توجه به ضرورت حمایت بیشتر از اقشار ضعیف جامعه در شرایط سخت اقتصادی کنونی و همچنین ثابت شدن تفاوت تطبیق موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و تفاوت تطبیق موضوع بند (ب) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حکم حقوق قابل قبول است. این در حالی است که همان‌طور که در نمودار ۱ مشاهده می‌شود، با افزایش میزان حقوق و مزایا برای گروه‌های حقوق‌بگیر با سطح ناخالص حقوق و مزایای ماهانه بالاتر از سیصدوپنجاه میلیون (۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال در سال ۱۴۰۱، درصد افزایش حقوق و مزایا نیز افزایش می‌یابد. براین اساس و به منظور رعایت منطق کلی رشد پلکانی معکوس حقوق و مزایای کارکنان دولت پیشنهاد می‌شود پله مالیاتی سی و پنج درصد (۳۵٪) برای بازه حقوق و مزایای بالاتر از چهارصدوسی میلیون (۴۳۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال در ماه در نظر گرفته شود. در این امتداد با در نظر گرفتن پله مالیاتی مذکور در بازه یادشده، روند درصد (نمودار خطی) و میزان (نمودار مستطیلی) مجموع افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت در سال ۱۴۰۲، پس از کسر مالیات، براساس گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و بدون احتساب اثر افزایش حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد به شرح نمودار ۲ خواهد شد.

نمودار ۲. روند درصد (نمودار خطی) و میزان (نمودار مستطیلی) مجموع افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت در سال ۱۴۰۲، پس از کسر مالیات، براساس گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه ۱۴۰۲ و با افزودن پله مالیات سی و پنج درصد برای حقوق‌های بالاتر از ۴۳ میلیون تومان، بدون احتساب اثر افزایش حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد (مبالغ به تومان)

براساس توضیحات مطرح شده، پیشنهاد می‌شود اجزاء (۲-۴) و (۲-۵) بند (و) تبصره (۱۲)، در خصوص پلکان‌های مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان دولت، به شرح ذیل اصلاح و الحاق شوند.

۲-۴. نسبت به مازاد چهار میلیارد و هشتاد میلیون (۴,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا پنج میلیارد و چهارصد میلیون (۵,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، سی درصد (۳۰٪)

۲-۵. نسبت به مازاد پنج میلیارد و صد و شصت میلیون (۵۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به بالا، سی و پنج درصد (۳۵٪)

کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، با اصلاح صدر حکم بند (و) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، کارانه اعضای هیئت علمی بالینی تمام‌وقت جغرافیایی و پزشکان متخصص بالینی تمام‌وقت جغرافیایی را از پلکان مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان، موضوع این بند، مستثنی کرد. این در حالی است که پیش از این و با توجه به سطح حقوق و مزایای مشمولان مذکور، عمده کارانه یادشده در پله مالیاتی سی درصد (۳۰٪) قرار می‌گرفت. براین اساس مستثنی شدن بخشی از حقوق و مزایای یک قشر خاص از کارکنان دولت، از پلکان مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان دولت، مصداق روشنی از تبعیض ناروا، موضوع بند (۹) اصل سوم قانون اساسی، و نظام اداری ناصحیح، موضوع بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی، محسوب شده و از این رو مورد تأیید نیست. بنابراین پیشنهاد می‌شود عبارت اضافه شده در خصوص مستثنی شدن کارانه اقشار مذکور در کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، از صدر بند (و) تبصره (۱۲) حذف شود.

در جزء «۳» بند «و» تبصره «۱۲» گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، در خصوص مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان دولت، تصریح شده که «موارد استثنا بر مالیات پلکانی به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و با تصویب شورای حقوق و دستمزد تعیین می‌گردد». این در حالی است که منطق مشخصی برای مستثنی شدن برخی از مشاغل و دستگاه‌ها از پلکان مالیاتی در نظر گرفته شده، وجود نداشته و تصویب این عبارت می‌تواند موجب فشار دستگاه‌های اجرایی گوناگون برای مستثنی شدن از پلکان مالیاتی مصوب و بروز تبعیضات ناروا در این حوزه شود. از سوی دیگر مطابق اصل پنجاه و یکم قانون اساسی موارد معافیت و بخشودگی و تخفیف مالیاتی به موجب قانون مشخص می‌شود، بنابراین واگذاری مسئله تعیین و یا تخفیف مالیاتی به هر نهاد دیگر، از جمله سازمان برنامه و بودجه و شورای حقوق و دستمزد، مغایر این اصل قانون اساسی محسوب می‌شود. بر این اساس پیشنهاد می‌شود جزء «۳» بند «و» تبصره «۱۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ حذف شود.

مطابق بند (ز) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، میزان معافیت مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم و مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مالیات‌های مستقیم سالانه به مبلغ چهارصد و هفتاد و پنج میلیون (۴۷۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین شده است. این در حالی است که به نظر می‌رسد تفاوت میزان معافیت مالیاتی در نظر گرفته شده برای کارکنان بخش عمومی و خصوصی و مشمولان این بند فاقد منطق کارشناسی کافی بوده و مصداق تبعیض ناروا به حساب می‌آید. بر این اساس پیشنهاد می‌شود بند یادشده حذف شود.

۶. تغییر حدود اختیارات قانونی دولت در تنظیم مناسبات نظام پرداخت کشور

بند (ج) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در خصوص سازوکار ساماندهی پرداخت‌های غیرمستمر دستگاه‌های اجرایی، بدون تغییر به تصویب کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ رسید. این در حالی است که بند (و) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، در خصوص ساماندهی پاداش‌ها، مزایا و کمک‌های رفاهی مستقیم و غیرمستقیم، به تصویب مجلس شورای اسلامی نرسیده بود و از این رو چنین حکمی در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور وجود نداشت. همچنین کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، بندی الحاقی به تبصره (۱۲) در خصوص ساماندهی اعطای مزایای جانبی به کارکنان دولت را به تصویب رساند. بر این اساس احکام یادشده در جدول ۱۱ نشان داده شده است.

جدول ۱۱. ساماندهی پرداخت‌های غیرمستمر در لویح بودجه سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲
و گزارش کمیسیون تلفیق بودجه سال ۱۴۰۲

بند (و) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	بند (ج) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	بند الحاقی (۱) به تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲
پرداخت هر نوع پاداش، مزایا و کمک‌های رفاهی مستقیم و غیرمستقیم و نظایر آن از هر محل، اعم از ریالی و غیرریالی در کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه مبتنی بر ضوابطی است که با پیشنهاد مشترک سازمان اداری و استخدامی کشور، سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی و تأیید شورای حقوق و دستمزد به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید. با ابلاغ این ضوابط، احکام قبلی مرتبط با این پرداخت‌های مذکور در این بند موقوف‌الاجرا می‌شود.	به‌منظور ارتقای بهره‌وری نیروی انسانی در دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و ارائه خدمات مقرر به ذی‌نفعان، دستگاه‌های اجرایی موظفند پرداخت‌های غیرمستمر را براساس آیین‌نامه‌ای که توسط سازمان برنامه و بودجه کشور (مسئول) و سازمان اداری و استخدامی کشور حداکثر تا پایان خردادماه ۱۴۰۲ پیشنهاد و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید پرداخت نمایند.	در اجرای ماده (۴۰) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱) و در راستای برقراری نظام پرداخت عادلانه کارکنان دولت، دولت مکلف است در اعطای مزایای جانبی از قبیل پرداخت‌های مناسبتی، رفاهی، بیمه تکمیلی، هزینه ایاب‌وذهاب، حق مسکن به‌گونه‌ای عمل کند که موارد مذکور به‌صورت عادلانه شامل کارکنان دستگاه‌های اجرایی گردد. ضوابط اجرایی پرداخت این مزایا به تصویب شورای حقوق و دستمزد می‌رسد.

یکی از علل مهم و ریشه‌های اساسی تبعیضات ناروا در نظام پرداخت کنونی کشور، ناشی از پرداخت‌های خارج از حکم کارگزینی به کارکنان دستگاه‌های اجرایی مختلف تحت عناوین گوناگون نظیر رفاهیات، کمک‌معیشت، اضافه‌کاری (بدون انجام کار اضافه)، کارانه، تسهیلات ریالی و غیرریالی و ... است. توجه به این نکته ضروری است که با عنایت به وجود قوانین و مقررات مشخص در خصوص تعیین میزان اقلام و مؤلفه‌های پرداختی به کارکنان در احکام کارگزینی آنها، تخلف در پرداخت‌های مربوط به این اقلام و مؤلفه‌ها به‌سادگی توسط مراجع و دستگاه‌های نظارتی قابل رصد، تشخیص و پیگیری است. این در حالی است که پرداخت‌های خارج از احکام کارگزینی به‌سادگی قابل کنترل‌پذیری و صحت‌سنجی نبوده و از نظارت‌پذیری کمتری برخوردار است. براین‌اساس و با توجه به بررسی‌های صورت گرفته به‌نظر می‌رسد عمده پرداخت‌های نامتعارف به مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی گوناگون از محل پرداخت‌های خارج از حکم کارگزینی آنها صورت می‌پذیرد. همچنین برخورداری متفاوت دستگاه‌های اجرایی مختلف از منابع مالی عمومی و اختصاصی در اختیار آنها، موجب شده عمده تبعیضات ناروا در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی، در پرداخت‌های رفاهی و خارج از احکام کارگزینی آنها بروز کند.^۲ همچنین یکی دیگر از مشکلات و مسائل نظام جبران خدمات کارکنان دولت، عدم ارتباط کافی بین عملکرد و حقوق و مزایای کارکنان است که این موضوع نیز در حکم حاضر مورد توجه قرار گرفته است. براین‌اساس کلیت حکم پیشنهادی در بند (ج) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مبنی بر ساماندهی پرداخت‌های غیرمستمر به‌منظور ارتقای بهره‌وری نیروی انسانی در

۱. اجازه داده می‌شود اعتبارات برنامه خدمات رفاهی کارکنان دولت منظور در قوانین بودجه سنواری برای ارائه تسهیلات رفاهی و تشویق کارکنان و کمک‌هزینه مسکن به‌صورت نقدی یا صور دیگر براساس موافقتنامه‌ای که با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور یا استان مبادله خواهد شد، استفاده شود.

۲. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). راهبرد اصلاح بودجه‌ریزی و محورهای تحولی پیشنهادی در آستانه تقدیم لایحه بودجه ۱۴۰۲ (ویرایش اول). شماره مسلسل: ۱۸۵۷۱.

دستگاه‌های اجرایی مورد تأیید است. همچنین با توجه به اینکه مسئله ساماندهی مبتنی بر بهره‌وری در پرداخت‌های غیرمستمر در حوزه مسئولیت مشترک سازمان‌های برنامه و بودجه و اداری و استخدامی کشور قرار می‌گیرد، به‌منظور جلوگیری از نادیده‌انگاری ملاحظات تخصصی مربوط به هریک از سازمان‌های مذکور، پیشنهاد می‌شود عبارت «(مسئول)» پس از نام سازمان برنامه و بودجه حذف شود.

در بند الحاقی (۱) به تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق بودجه سال ۱۴۰۲، شورای حقوق و دستمزد مکلف به تصویب ضوابط اعطای مزایای جانبی به کارکنان دولت از قبیل پرداخت‌های مناسبتی، رفاهی، بیمه تکمیلی، هزینه ایاب‌وذهاب، حق مسکن شده است. این در حالی است که در بند (ج) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نیز به موضوع ساماندهی پرداخت‌های غیرمستمر پرداخته شده است. براین اساس پیشنهاد می‌شود موضوعات بندهای یادشده در قالب اجزاء یک بند جمع شده و به‌منظور جلوگیری از ناهماهنگی در تصویب ضوابط مذکور، این ضوابط با پیشنهاد مشترک سازمان‌های اداری و استخدامی و برنامه و بودجه کشور و تأیید شورای حقوق و دستمزد به تصویب هیئت وزیران برسند.

در بند (ح) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، سازوکار سامان‌دهی نظامات پرداخت دستگاه‌های اجرایی مستثنی شده از دامنه شمول قانون مدیریت خدمات کشوری مورد توجه قرار گرفته است. این در حالی است که بند مذکور در قالب جزء (۱) بند (ح) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، با اعمال تغییراتی، به شرح جدول ذیل، به تصویب کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ رسید. همچنین هرچند بند متناظری در این خصوص در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور وجود ندارد، اما در بند (د) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، چنین دغدغه‌ای مبنی بر یکپارچه‌سازی نظامات پرداخت دستگاه‌های اجرایی گوناگون مورد توجه بوده است. براین اساس احکام یادشده در جدول ۱۲ نشان داده شده است.

جدول ۱۲. سامان‌دهی نظامات پرداخت دستگاه‌های اجرایی مستثنی شده از دامنه شمول قانون مدیریت خدمات

کشوری در لوایح بودجه سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

بند (د) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	بند (ح) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	جزء (۱) بند (ح) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲
با هدف برقراری عدالت در نظام پرداخت و رفع تبعیض، تمامی دستگاه‌های اجرایی مستثنی شده از قانون مدیریت خدمات کشوری به‌استثنای موارد مندرج در ماده (۱۱۷) قانون یادشده، مکلفند در پرداخت حقوق و مزایای خود صرفاً از مقررات فصل دهم قانون مزبور تبعیت نمایند. دولت می‌تواند به‌منظور ایجاد هماهنگی در پرداخت‌ها و جذب و نگهداری نیروهای متخصص، با تأیید شورای حقوق و دستمزد و تصویب هیئت وزیران، فوق‌العاده خاص برقرار نماید.	تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که به موجب مصوبات قانونی مراجع ذی‌صلاح و یا به‌هرنحوی از انحاء از شمول قانون مدیریت خدمات کشوری خارج شده‌اند به‌جز نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی مکلفند تا پایان سال ۱۴۰۲ نظام‌های پرداخت خود را به تصویب شورای حقوق و دستمزد برسانند.	تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که به‌موجب مصوبات قانونی مراجع ذی‌صلاح و یا به‌هرنحوی از انحاء از شمول قانون مدیریت خدمات کشوری خارج شده‌اند به‌جز نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی مکلفند تا پایان سال ۱۴۰۲ نظام‌های پرداخت خود را به تصویب شورای حقوق و دستمزد برسانند.

مطابق ماده (۷۴) قانون مدیریت خدمات کشوری^۱ به منظور هماهنگی در تعیین حقوق و مزایای کارمندان دستگاه‌های اجرایی، شورای حقوق و دستمزد تشکیل می‌شود. همچنین در این ماده تصریح شده است که همه دستگاه‌های اجرایی اعم از اینکه مشمول مقررات قانون مدیریت خدمات کشوری باشند یا نباشند، مکلفند قبل از اتخاذ تصمیم در مراجع قانونی ذی‌ربط برای تعیین و یا تغییر مبنای و مقررات حقوق و مزایای کارمندان خود و یا هر نوع پرداخت جدید موافقت شورای مذکور را کسب کنند. بنابراین از منظر قانونگذار این شورا به منظور هماهنگی و تنظیم‌گری مقررات حوزه نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی در چارچوب قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی تشکیل شده است. براین اساس با توجه به گسترش دستگاه‌های اجرایی مستثنی شده از دامنه شمول قانون مدیریت خدمات کشوری در سال‌های اخیر نظیر دانشگاه‌ها، بیمه مرکزی، بانک مرکزی، برخی مشاغل وزارت نفت و ...^۲ و همچنین لزوم اجرای تبصره (۳) ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه کشور^۳ مبنی بر تکلیف دولت در خصوص تدوین سازوکارهایی به منظور عدم تجاوز اختلاف حقوق و مزایای بین مقامات، رؤسا، مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی موضوع این ماده، در مشاغل مشابه و شرایط مشابه از بیست درصد (۲۰٪)، ضرورت هماهنگ‌سازی و تنظیم‌گری میان نظامات جبران خدمات گوناگون در کشور از اهمیت مضاعفی برخوردار شده است. بنابراین کلیت جزء (۱) بند (ح) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور مبنی بر ساماندهی نظامات پرداخت دستگاه‌های اجرایی مستثنی شده از دامنه شمول قانون مدیریت خدمات کشوری مورد تأیید است. این در حالی است که همان‌طور که اشاره شد فلسفه ایجاد شورای حقوق و دستمزد تنظیم‌گری و هماهنگ‌سازی نظامات پرداخت گوناگون در کشور بوده و به‌هیچ‌عنوان از نقش قانونگذاری در این حوزه برخوردار نیست. بنابراین ایفای نقش این شورا ضرورتاً باید ناظر بر حدود اختیارات مندرج در ماده (۷۴) قانون مدیریت خدمات کشوری باشد و مداخله‌ای در چارچوب قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی نداشته باشد. براین اساس پیشنهاد می‌شود عبارت «در چارچوب قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی»، پس از عبارت «...نظام‌های پرداخت خود را» در جزء (۱) بند (ح) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ اضافه شود. همچنین در جزء یادشده نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی از دامنه شمول این حکم مستثنی شده‌اند، درحالی‌که در حکم ماده (۷۴) قانون مدیریت خدمات کشوری، که مبنای اعطای اختیارات تنظیم‌گری به شورای حقوق و دستمزد است، هیچ‌گونه استثنایی در این خصوص مطرح نشده است. براین اساس به منظور هماهنگی حکم این جزء با حکم قانونی دائمی منشأ این مسئله و با عنایت به توضیحات

۱. به منظور هماهنگی در تعیین حقوق و مزایای کارمندان دستگاه‌های اجرایی، شورای حقوق و دستمزد با عضویت رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزیر امور اقتصادی و دارایی و دو نفر از وزرا به انتخاب هیئت وزیران و رئیس دستگاه ذی‌ربط و مجموعاً دو نفر نماینده از کمیسیون‌های اجتماعی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی (به‌عنوان ناظر) تشکیل می‌شود، کلیه دستگاه‌های اجرایی اعم از اینکه مشمول مقررات این قانون باشند یا نباشند مکلفند قبل از اتخاذ تصمیم در مراجع قانونی ذی‌ربط برای تعیین و یا تغییر مبنای و مقررات حقوق و مزایای کارمندان خود و یا هر نوع پرداخت جدید موافقت شورای مذکور را کسب کنند. مصوبات و تصمیمات شورا پس از تأیید رئیس‌جمهور قابل اجراست.

وظایف دبیرخانه شورای حقوق و دستمزد به‌عهده سازمان خواهد بود.

تبصره - هیئت وزیران و سایر مراجعی که اختیار تنظیم مقررات پرداخت دارند، موظفند قبل از هرگونه تصمیم‌گیری نظر موافق این شورا را اخذ نمایند. ۲. فهرست تفصیلی دستگاه‌های مستثنی شده از دامنه شمول قانون مدیریت خدمات کشوری و همچنین دستگاه‌هایی که به موجب قوانین از امتیازاتی فراتر از ظرفیت‌های پرداخت قانون مدیریت خدمات کشوری برخوردار شده‌اند، در گزارش ذیل مطرح شده است.

مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). اظهارنظر کارشناسی درباره طرح «اصلاح ماده (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری». شماره مسلسل: ۱۸۶۸۵. ۳. دولت مکلف است طی سال اول اجرای قانون برنامه سازوکارهای مناسب در نظامات پرداخت حقوق و مزایا و نظام مالیاتی را به‌نحو مدون کند که اختلاف حقوق و مزایای بین مقامات، رؤسا، مدیران و کارکنان موضوع این ماده در مشاغل مشابه و شرایط مشابه در هر صورت از بیست درصد (۲۰٪) تجاوز نکند و در مسیر تصمیم‌گیری قانونی قرار دهد.

یادشده در خصوص جایگاه و کارکردهای شورای حقوق و دستمزد، افزودن استثنای مذکور به حکم موردنظر مورد تأیید نیست.

۷. افزایش حقوق بیشتر برای برخی از گروه‌های حقوق‌بگیر

در جزء (۲) بند (ح) و همچنین بند الحاقی (۲) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، احکامی در خصوص افزایش حقوق بیشتر برای برخی از گروه‌های حقوق‌بگیر تصویب شده است. این در حالی است که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ چنین احکامی وجود نداشت. همچنین در جزء (۹) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و همچنین در تبصره بند (۱) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، احکامی در این خصوص به تصویب رسید. براین اساس احکام یادشده در جدول ۱۳ نشان داده شده است.

جدول ۱۳. افزایش حقوق بیشتر برای برخی از گروه‌های حقوق‌بگیر در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری و گزارش

کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

بند الحاقی (۲) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	جزء (۲) بند (ح) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	تبصره بند (۱) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری	جزء (۹) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱
سازمان پزشکی قانونی مجاز است از محل منابع داخلی خود نسبت به پرداخت حق محرومیت از مطب به پزشکان شاغل در سازمان به شرط عدم اشتغال به کار انتفاعی در بخش خصوصی، مطابق آیین‌نامه اداری، استخدامی و تشکیلاتی کارکنان غیرهیئت علمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اقدام نماید.	برابر تبصره (۵) ذیل ماده (۱۴) قانون نظام هماهنگ پرداخت ^۱ مصوب سال ۱۳۷۰ و تبصره (۱) ماده (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری ضوابط مربوط به تغییر و تجدیدنظر در مقام و ارتقای گروه قضات بالاتر از گروه (۱۲) با در نظر گرفتن سوابق تجربی در امور قضایی، تحصیلات، ارزشیابی و توانایی آنان در انجام امور محوله به پیشنهاد وزیر دادگستری و تصویب رئیس قوه قضائیه از محل منابع داخلی خود خواهد بود.	علاوه بر افزایش مندرج در این بند، حداکثر پانزده درصد (۱۵٪) به عنوان «فوق‌العاده جهش علمی بر مبنای عملکرد» به حقوق و مزایای مستمر اعضای هیئت علمی غیربالینی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر دستگاه‌های اجرایی، اضافه می‌شود. دستورالعمل مربوطه به پیشنهاد مشترک سازمان برنامه و بودجه کشور، سازمان اداری و استخدامی کشور، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و معاونت حقوقی و ریاست جمهوری به تصویب شورای حقوق و دستمزد می‌رسد.	به منظور جذب و نگهداشت کارکنان دادگستری و کاهش افتادگی اطلاعات دادرسی پرونده‌های قضایی با رعایت قوانین و مقررات و با پیشنهاد رئیس قوه قضائیه و تصویب شورای حقوق و دستمزد فوق‌العاده برای کارکنان مذکور برقرار می‌شود.

۱. ضوابط مربوط به تغییر مقام و ارتقای گروه قضات با در نظر گرفتن سوابق تجربی در امور قضایی، تحصیلات، ارزشیابی و توانایی آنان در انجام امور محوله براساس آیین‌نامه‌ای است که به پیشنهاد وزیر دادگستری به تصویب رئیس قوه قضائیه خواهد رسید.

در سال‌های اخیر مشکلات و محدودیت‌های اقتصادی به یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی کشور مبدل شده و معیشت اقشار مختلف جامعه از جمله گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر را تحت‌الشعاع قرار داده است. براین اساس در چنین شرایطی شکل‌گیری مطالبات افزایش حقوق و مزایای کارکنان بخش دولتی، یک واکنش قابل پیش‌بینی از سوی این اقشار به حساب می‌آید. این در حالی است که مطالبات افزایش حقوق کارکنان، اساساً ماهیتی بخشی و دستگامی داشته و عموماً به صورت مطالبات صنفی در اقشار مختلف کارکنان صورت می‌پذیرد. به عبارت دیگر دستگاه‌های اجرایی گوناگون مطالبات مختلفی را صرفاً برای حل مشکلات معیشتی کارکنان خود دنبال می‌کنند و توجهی به مسائل و مشکلات سایر کارکنان دولت نداشته و ندارند. بر این اساس یکی از مهم‌ترین مسائل این حوزه، ماهیت بخشی، صنفی و یا دستگامی این مطالبات است. این در حالی است که با توجه به تفاوت حدود و ثغور مطالبات افزایش حقوق کارکنان دستگاه‌های مختلف، حتی در صورت تحقق مطالبات هریک از آنها، به دلیل تفاوت بهره‌مندی ایشان از مزایای یادشده، زمینه بروز تبعیض و بی‌عدالتی میان کارکنان دستگاه‌های اجرایی مختلف به وجود خواهد آمد. بنابراین ضروری است هرگونه مساعدت احتمالی از سوی دولت و مجلس در خصوص افزایش حقوق و مزایای کارکنان، در قالب یک سیاست واحد، منسجم و هماهنگ اعمال شود. از سوی دیگر محدودیت منابع درآمدی و فزاینده‌گی مصارف هزینه‌های دولت‌ها همواره یکی از چالش‌های مهم مدیریت دولتی محسوب شده و در این امتداد، تقدم تحصیل منابع درآمدی بر تنظیم مصارف هزینه‌ای، یکی از اصول اساسی این حوزه به حساب می‌آید. بر این اساس چگونگی تأمین مالی هزینه‌های ناشی از اجابت مطالبات افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت، یک مسئله اساسی بوده و لازم است پیش از هرگونه پذیرش مطالبه افزایش حقوق، منابع لازم برای آن در نظر گرفته شود. همچنین با توجه به ماهیت پایدار هزینه‌های مربوط به پرداخت حقوق و مزایای کارکنان، لازم است منابع درآمدی تأمین این هزینه‌ها نیز از محل منابع پایدار نظیر مالیات تأمین شده و از در نظر گرفتن منابع حاصل از فروش دارایی مالی و املاک و مستغلات دولتی برای این منظور پرهیز شود. همچنین در صورتی که بدون در نظر گرفتن منابع پایدار مذکور، هزینه‌ای در این حوزه مصوب شود، تعمیق وضعیت کسری بودجه و بروز تورم بیشتر در کشور را به همراه خواهد داشت. این در حالی است که با توجه به آسیب‌پذیری بیشتر اقشار ضعیف جامعه از بروز تورم و گرانی، عملاً این راهبرد با فشار بیشتر به اقشار ضعیف و آسیب‌پذیر جامعه وارد شده و تبعات نامطلوب متعددی در بلندمدت به همراه خواهد داشت. براین اساس در شرایطی که برای پاسخ به مطالبات افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت، منابع پایدار و مناسبی در نظر گرفته نشود، عملاً تحقق این مطالبات در گرو افزایش نقدینگی و فشار بیشتر به اقشار محروم و مستضعف جامعه خواهد بود. بنابراین در شرایطی که افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت از محل افزایش پایه پولی و نقدینگی در کشور صورت پذیرد و افزایش تورم را در پی داشته باشد، طبیعتاً پس از مدتی با کاهش قدرت خرید کارکنان مجدداً مطالبات لزوم افزایش حقوق و مزایا احیا خواهد شد. این در حالی است که علت شکل‌گیری مجدد این مطالبات، ریشه در پاسخ نامناسب به مطالبات قبلی داشته و در صورتی که مجدداً چنین پاسخی به مطالبات جدید داده شود در آینده نیز این چرخه ادامه پیدا خواهد کرد. این چرخه معیوب و این دور تسلسلی مخرب که به چرخه «دستمزد-تورم» مشهور است، تبعات نامطلوب بسیاری نظیر کاهش سرمایه اجتماعی، تضعیف اقتصاد کشور و گسترش بی‌عدالتی را به همراه خواهد داشت. براین اساس در

سیاست‌گذاری این حوزه، ضروری است ضمن پرهیز از رویکرد مبتنی بر تأمین رضایت کوتاه‌مدت بخشی از اқشار حقوق‌بگیر، تأمین منفعت بلندمدت آحاد مردم کشور، با ساماندهی عمومی نظام حقوق و مزایای کارکنان بخش عمومی، مدنظر قرار گیرد.^۱

همان‌طور که در جدول ۱۳ ملاحظه شد، براساس جزء (۲) بند (ج) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ضوابط مربوط به ارتقای گروه قضات، بالاتر از گروه (۱۲)، به پیشنهاد وزیر دادگستری و تصویب رئیس قوه قضائیه خواهد بود. براین اساس با توجه به اینکه مطابق ضوابط کنونی، حداکثر گروه منظور شده برای قضات، گروه (۱۲) است، بنابراین افزایش بیشتر گروه آنان به معنای افزایش بیشتر حقوق و مزایای ایشان خواهد بود. این در حالی است که به موجب جزء (۹) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، برای کارکنان دادگستری، از جمله قضات، فوق‌العاده‌ای با پیشنهاد رئیس قوه قضائیه و تصویب شورای حقوق و دستمزد برقرار گردید. براین اساس با توجه به عدم ذکر میزان فوق‌العاده یادشده در جزء (۹) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و اعطای اختیار تعیین این میزان به پیشنهاد رئیس قوه قضائیه و تصویب شورای حقوق و دستمزد و همچنین محرمانه بودن مصوبه شورای حقوق و دستمزد در این خصوص، اطلاعاتی درباره میزان فوق‌العاده مذکور در دسترس نیست.

در خصوص بند الحاقی (۲) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مبنی بر پرداخت حق محرومیت از مطب به پزشکان شاغل در سازمان پزشکی قانونی، شایان ذکر است به موجب بند (الف) قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی کشور و انتقال خون ایران،^۲ به‌منظور جبران سختی کار پزشکان دارای دکترای تخصصی این سازمان، فوق‌العاده خاص به میزان حداقل حدود ۱۲.۵ میلیون تومان تا حداکثر حدود ۲۵ میلیون تومان، در سال ۱۴۰۱، مازاد بر حقوق و مزایای فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری، به ایشان پرداخت می‌شود. این مبلغ برای پزشکان دارای دکترای حرفه‌ای، حداقل حدود ۱۱ میلیون تومان و حداکثر حدود ۲۲ میلیون تومان است. شایان ذکر است مبالغ مذکور مربوط به سال ۱۴۰۱ بوده و این مبالغ در سال ۱۴۰۲، (با فرض تصویب نهایی گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در خصوص افزایش ۲۰ درصدی ضریب حقوق کارکنان) بیست درصد افزایش خواهد یافت. همچنین شایسته تأکید است که مبالغ مذکور مازاد بر حقوق و مزایای پزشکان یادشده براساس نظام حقوق و مزایای قانون مدیریت خدمات کشوری پرداخت می‌شود.

۱. شهرآئینی، سیدمجتبی (۱۴۰۰). دومینوی افزایش حقوق و دستمزد زمینه بروز بی‌عدالتی و تبعیض (آسیب‌شناسی دومینوی افزایش حقوق کارکنان دولت براساس چارچوب نظام هماهنگ پرداخت). نسیم‌آنلاین. کد خبر: ۲۲۷۴۵۷۹.

۲. نظر به سختی کار در سازمان پزشکی قانونی، ضرایب مندرج در جدول ذیل به‌عنوان فوق‌العاده خاص از ابتدای سال ۱۳۹۰ در حقوق و مزایای کارمندان اعمال می‌شود.

اعتبار این طرح از محل درآمدهای اختصاصی سازمان، براساس ماده (۳) قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی کشور مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷ تأمین می‌شود. مشاغل فوق‌العاده خاص

دکترای تخصصی (PHD) و *۴ امتیاز شغل و شاغل

دکترای حرفه‌ای ۳/۵ * امتیاز شغل و شاغل

کارشناس ارشد و کارشناس بخش فنی *۳ امتیاز شغل و شاغل

کاردان و تکنیسین بخش فنی ۲/۵ * امتیاز شغل و شاغل

کارمندان اداری شاغل در بخش فنی ۲ * امتیاز شغل و شاغل

سایر کارکنان *۱ امتیاز شغل و شاغل

بخش فنی جدول شامل معاینه بالینی، کمیسیون تخصصی، معاینه جسد، سالن تشریح و آزمایشگاه است.

براساس توضیحات مطرح شده تصویب امتیازات ناظر بر افزایش حقوق بیشتر برای برخی از اقشار مختلف حقوق‌بگیر، نظیر افزایش بیشتر حقوق قضات، موضوع جزء (۲) بند (ج) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و همچنین افزایش بیشتر حقوق پزشکان سازمان پزشکی قانونی، موضوع بند الحاقی (۲) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، مورد تأیید نیست. شایان ذکر است که تصویب چنین احکامی موجب افزایش انگیزه سایر سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی به منظور اخذ امتیازات مشابه در قوانین بودجه سنواتی و سایر قوانین دائمی خواهد شد. چنانکه تصویب موارد مشابهی از این احکام در گذشته، موجب طرح پیشنهادهای متعددی به منظور افزایش بیشتر حقوق و مزایای برخی از اقشار حقوق‌بگیر در کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور شده است.

در جزء (۷) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، به مسئله تعیین حداقل حقوق سربازان پرداخته شده است. این در حالی است که این موضوع در جزء (۱۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ نیز مورد توجه بوده، اما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مطرح نشده است. براین اساس در جدول ۱۴، احکام یادشده مطرح شده است.

جدول ۱۴. حداقل دریافتی سربازان در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور

جزء (۷) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	جزء (۱۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱
در اجرای ماده (۴۹) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی، حداقل دریافتی ماهانه سربازان وظیفه مجرد مشغول در مناطق غیرعملیاتی معادل شصت درصد (۶۰٪) حداقل دریافتی پایور (چهل‌وهشت میلیون ۴۸۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال)، حداقل دریافتی ماهانه سربازان وظیفه مجرد مشغول در مناطق عملیاتی معادل هفتادوپنج درصد (۷۵٪) دریافتی پایور (شصت میلیون ۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال) و حداقل دریافتی ماهانه سربازان وظیفه متأهل بدون فرزند معادل نود درصد (۹۰٪) حداقل دریافتی پایور (هفتادودو میلیون ۷۲۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال) می‌باشد. دستورالعمل آن با توجه به تحصیلات، درجات و تعداد فرزند آنان توسط ستاد کل نیروهای مسلح تهیه می‌شود.	در اجرای ماده (۴۹) قانون خدمت وظیفه عمومی ^۱ مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی، حقوق سربازان وظیفه مجرد مشغول در مناطق غیرعملیاتی حداقل شصت درصد (۶۰٪)، حقوق سربازان وظیفه مجرد مشغول در مناطق عملیاتی حداقل هفتادوپنج درصد (۷۵٪) و حقوق سربازان متأهل نود درصد (۹۰٪) حداقل دریافتی کارکنان نیروهای مسلح مبتنی بر قانون مدیریت خدمات کشوری تعیین می‌شود و دستورالعمل آن با توجه به تحصیلات و درجات آنان توسط ستاد کل نیروهای مسلح تهیه می‌شود. پرداخت فوق‌العاده ماده (۵۰) قانون خدمت وظیفه عمومی ^۲ نیز کماکان استمرار می‌یابد.

۱. حقوق ماهانه افسران - درجه‌داران - دانشجویان و دانش‌آموزان و افراد وظیفه به شرح زیر خواهد بود:
الف) حقوق افسران وظیفه به میزان حقوق ثابت ماهانه سال اول افسران هم‌درجه کادر ثابت.

ب) حقوق درجه‌داران وظیفه

۱. گروه‌بان سوم ۱۱۵ واحد حقوقی

۲. گروه‌بان دوم ۱۲۵ واحد حقوقی

۳. گروه‌بان یکم ۱۲۵ واحد حقوقی

ج) حقوق دانشجویان وظیفه در مدت آموزش مقدماتی و دانش‌آموزان وظیفه در مدت آموزش مقدماتی و تخصصی ۲۰۰۰ ریال.

د) حقوق دانشجویان وظیفه در مدت آموزش تخصصی ۲۵۰۰ ریال.

ه) حقوق ماهانه افراد وظیفه به میزانی است که هر سال در بودجه وزارت دفاع پیش‌بینی می‌شود.

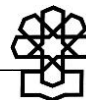
۲. افسران و درجه‌داران وظیفه در صورت اعزام به مأموریت یا انتقال یا خدمت در مناطق بد آب‌وهوا مشمول مقررات فوق‌العاده و مزایای مربوط به افسران و درجه‌داران کادر ثابت نسبت به حقوق آنان خواهند بود و در صورتی که در یگان‌ها و قسمت‌هایی که پرسنل کادر ثابت آنها از مزایای قانونی خاص استفاده می‌کنند، مشغول خدمت شوند و در شرایط مشابه از مزایای مزبور نسبت به حقوق خویش استفاده خواهند کرد.

همان‌طور که در جدول فوق قابل‌ملاحظه است، حداقل حداقل دریافتی سربازان با رشد حدود چهل‌وسه (۴۳٪) درصدی از سی‌وسه میلیون و ششصد هزار (۳۳.۶۰۰.۰۰۰) ریال در سال ۱۴۰۱، به چهل‌وهشت میلیون (۴۸.۰۰۰.۰۰۰) ریال، در جزء (۷) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، افزایش پیدا کرده است. این در حالی است که رشد بیشتر حقوق سربازان نسبت با سایر کارکنان دولت از چند جهت، به شرح ذیل، با سایر مطالبات افزایش حقوق بیشتر سایر اقشار و گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر متفاوت است.

- افزایش‌های حقوق و مزایای ناشی از قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، مصوب آبان ۱۴۰۱، شامل حال سربازان موضوع این جزء نشده و از این‌رو افزایش بیشتر حقوق ایشان، در جزء (۷) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ناظر بر جبران عقب‌ماندگی مذکور قابل ارزیابی است.

- سربازان موضوع این جزء، پس از اعمال افزایش‌های ناشی از جزء (۷) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، صرفاً درصدی از حداقل دریافتی پایوران را دریافت خواهند کرد. براین‌اساس افزایش حقوق در نظر گرفته شده برای ایشان، منطقی نمی‌تواند مطالبه افزایش مشابه را در سایر گروه‌های حقوق‌بگیر ایجاد کند. نکته قابل توجه در نگارش حکم جزء (۷) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، این است که با توجه به تعیین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، به میزان هفتادونه میلیون و دویست هزار (۷۹.۲۰۰.۰۰۰) ریال، مبالغ معادل شصت (۶۰٪) درصد، هفتادوپنج (۷۵٪) درصد و نود (۹۰٪) درصد این مبلغ، با مبالغ مندرج در حکم مذکور متفاوت است. بنابراین این مسئله مغایر اجزاء سوم^۱ و چهارم^۲ بند نهم سیاست‌های کلی قانونگذاری مبنی بر رعایت شفافیت و عدم ابهام و همچنین استحکام در ادبیات در قانونگذاری و قانون‌نویسی است. همچنین انگیزه کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، در خصوص حذف عبارت «پرداخت فوق‌العاده ماده (۵۰) قانون خدمت وظیفه عمومی نیز کماکان استمرار می‌یابد.» در جزء (۷) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، نسبت به جزء (۱۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، مبهم به نظر می‌رسد.

تبصره ۱- افسران و درجه‌داران وظیفه‌ای که در محل سکونت خود خدمت می‌نمایند، از مقررات مربوط به بدی آب‌وهوا، مذکور در این ماده استفاده نخواهند کرد.
تبصره ۲- سربازان وظیفه در غیر زمان جنگ یا بسیج عمومی به‌طور اجباری بیش از یک سال (نیمی از مدت خدمت) از خدمت خود را در نقاط بد آب‌وهوا خدمت نخواهند کرد.
تبصره ۳- طبقه‌بندی مناطق از نظر آب‌وهوا طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به وسیله ستاد مشترک با هماهنگی سازمان امور اداری و استخدامی کل کشور تهیه و به تصویب وزیر دفاع برسد.
تبصره ۴- به افسران و درجه‌داران وظیفه‌ای که بنا به تقاضای شخصی منتقل می‌شوند هزینه سفر و فوق‌العاده انتقال تعلق نمی‌گیرد.
۱. شفافیت و عدم ابهام
۲. استحکام در ادبیات و اصطلاحات حقوقی

۸. عدم افزایش برخی از اجزاء و فوق‌العاده‌های نظام پرداخت کشور

به موجب جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری،^۱ تفاوت تطبیق موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و تفاوت تطبیق موضوع بند (ی) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می‌ماند. این در حالی است که در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق بودجه سال ۱۴۰۲، محورهای یادشده حذف شده است.^۲ همچنین در قوانین بودجه سال‌های گذشته، از جمله قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، بر بدون تغییر بودن تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری تصریح شده است. براین اساس در جدول ۱۵ احکام یادشده نشان داده شده است.

جدول ۱۵. بدون تغییر ماندن تفاوت‌های تطبیق در حکم حقوق در قانون بودجه سال ۱۴۰۱،

لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

بخش پایانی جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	بخش پایانی جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱
تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، تفاوت تطبیق موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و تفاوت تطبیق موضوع بند (ی) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می‌ماند.	تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می‌ماند.

براساس ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، تفاوت تطبیق موضوع این ماده ضمن درج در حکم حقوقی با ارتقاهای بعدی مستهلک می‌شود. این در حالی است که بدون تغییر ماندن تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری در حکم حقوق کارکنان مشمول این تفاوت، از سال ۱۳۸۸^۳، به‌منظور جلوگیری از استهلاک این تفاوت در حکم حقوقی مشمولان، همه‌ساله در قوانین بودجه سنواتی تکرار شده است. بنابراین با توجه به گذشت حدود ۱۳ سال از تکرار حکم حاضر و کاهش تدریجی ارزش این تفاوت طی سنوات مذکور و همچنین مغایرت آن با قانون دائمی (ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری) حذف بدون تغییر ماندن «تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸)

۱. در دستگاه‌های مشمول این قانون کلیه مبانی پرداخت خارج از ضوابط و مقررات این فصل به‌استثنای پرداخت‌های قانونی که در زمان بازنشسته شدن یا ازکارافتادگی و یا فوت پرداخت می‌گردد و همچنین برنامه کمک‌های رفاهی که به‌عنوان پارانه مستقیم در ازای خدماتی نظیر سرویس رفت‌وآمد، سلف سرویس، مهدکودک و یا سایر موارد پرداخت می‌گردد، با اجرای این قانون لغو می‌گردد.
تبصره - در صورتی که با اجرای این فصل، حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مشمول کسور بازنشستگی هریک از کارمندان که به موجب قوانین و مقررات قبلی دریافت می‌نمودند کاهش یابد، تا میزان دریافتی قبلی، تفاوت تطبیق دریافت خواهند نمود و این تفاوت تطبیق ضمن درج در حکم حقوقی با ارتقاهای بعدی مستهلک می‌گردد. این تفاوت تطبیق در محاسبه حقوق بازنشستگی یا وظیفه نیز منظور می‌گردد.

۲. براساس بررسی‌های انجام شده به‌نظر می‌رسد حذف موارد مذکور به تصویب کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نرسیده است و درج احکام مذکور اشتباهاً از قلم افتاده است.

۳. قانون مدیریت خدمات کشوری در سال ۱۳۸۶ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و از سال ۱۳۸۸ اجرا شد. بنابراین سال ۱۳۸۸ اولین سال اجرای قانون مدیریت خدمات کشوری محسوب شده و ثابت ماندن تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) این قانون از نخستین سال اجرای آن مورد توجه قرار گرفت.

قانون مدیریت خدمات کشوری» از انتهای جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، مورد تأیید است. این در حالی است که بدون تغییر ماندن تفاوت تطبیق موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و تفاوت تطبیق موضوع بند (ی) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حکم حقوق، برای اولین بار در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مطرح شده و در قوانین بودجه سال‌های قبل مورد توجه قرار نگرفته است. براین اساس بدون تغییر ماندن تفاوت‌های یادشده در حکم حقوق مشمولین، برخلاف بدون تغییر ماندن تفاوت موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، مصداقی از «عدم افزایش برخی از اجزاء و فوق‌العاده‌های نظام پرداخت کشور» محسوب می‌شود. از این رو در ادامه توضیحاتی در خصوص شیوه پیدایش تفاوت‌های مذکور در نظام جبران خدمات کارکنان دولت مطرح می‌شود.

براساس جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ دولت مکلف شده است که حقوق و مزایای مستمر گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر شاغل در دستگاه‌های اجرائی را به صورت پلکانی نزولی به گونه‌ای افزایش دهد که طبقات پایین‌تر از درصد افزایش بیشتری برخوردار شوند. براین اساس به موجب تصویب‌نامه ضریب حقوق سال ۱۳۹۷، ضریب حقوق تمامی گروه‌های حقوق‌بگیر به میزان ثابت ۶٪ افزایش یافت. همچنین به منظور تحقق حکم جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور مبنی بر لزوم بهره‌مندی طبقات پایین‌تر حقوق‌بگیر از درصد افزایش بیشتر حقوق، علاوه بر افزایش ثابت ۶ درصدی یادشده، برای طبقات پایین‌تر حقوق‌بگیر براساس سازوکار ذیل، درصد افزایش حقوق مازادی در نظر گرفته شد.

۱۱ + (حقوق و مزایای مبنای کسور بازنشستگی سال ۱۳۹۷ با واحد میلیون ریال) * ۰.۲۲ - = ضریب تعدیل (٪)

براساس سازوکار فوق‌الذکر، حقوق و مزایای کارکنانی که در سال ۱۳۹۷ حقوق و مزایای مبنای کسور بازنشستگی ایشان بیشتر از ۵ میلیون تومان بوده، صرفاً مشمول افزایش حقوق ۶ درصدی یادشده خواهند شد و طبقات حقوق‌بگیر پایین‌تر، به تناسب میزان حقوق و مزایای مبنای کسور بازنشستگی، از درصد افزایش مازادی (ضریب تعدیل در فرمول فوق‌الذکر) بهره‌مند خواهند شد. به عنوان مثال کارکنانی که در سال ۱۳۹۷ حقوق و مزایای مبنای کسور بازنشستگی ایشان ۳ میلیون تومان بوده است، از درصد افزایش حقوق ۴.۴ درصدی مازاد بر افزایش ۶ درصدی (در مجموع معادل ۱۰.۴ درصد افزایش حقوق) برخوردار خواهند شد. براساس این سازوکار ضریب حقوق کارکنان دولت که تا پیش از این برای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر یکسان بود، دچار تغییر شد و گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر از ضرایب حقوق متفاوتی بهره‌مند شدند. در این امتداد به منظور جلوگیری از تشتت و نابسامانی ناشی از تعدد ضرایب حقوق کارکنان در نظام پرداخت کشور و همچنین با توجه به ضرورت حفظ افزایش حقوق بیشتر صورت گرفته برای طبقات حقوق‌بگیر پایین‌تر، تصمیم گرفته شد میزان افزایش مازاد صورت گرفته برای این دسته از کارکنان، از ضریب ریالی حقوق ایشان، به میزان امتیازات حقوق آنها منتقل شود. برای مثال کارکنانی که در نظام پرداخت کشور، مشمول ۱۷۰۰۰ امتیاز بوده و ضریب ریالی حقوق آنها نیز ۱۸۷۱ ریال در نظر گرفته شده بود و در مجموع ۳۱۸۰۷۰۰۰ ریال حقوق و مزایا دریافت می‌کردند، پس از اعمال اصلاحات یادشده، ضریب ریالی حقوق ایشان با طبقات بالای حقوق‌بگیر یکسان و معادل ۱۷۹۷ ریال در نظر گرفته شد. در این امتداد به منظور جبران کاهش حقوق ناشی از کاهش ضریب ریالی حقوق، میزان حدود ۷۰۰

امتیاز به مجموع امتیازات مکتسبه آنها در نظام پرداخت کشور با عنوان «تفاوت جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷» افزوده شد. همان طور که در ادامه مشاهده می شود حقوق و مزایای کارکنان طبقات پایین تر حقوق بگیر با یکسان سازی ضریب ریالی حقوق تغییری نکرد.

$$۱۷۰۰۰ * ۱۸۷۱ = ۱۷۷۰۰ * ۱۷۹۷ = ۳۱۸۰۷۰۰۰$$

سازوکار فوق الذکر از دو جهت به شرح ذیل موجب بروز تبعیض و بی عدالتی در نظام پرداخت کشور شد.

- بسیاری از کارکنانی که پس از سال ۱۳۹۷ جذب نظام اداری کشور شدند، به رغم اینکه در دسته طبقات حقوق بگیر پایین تر به حساب می آمدند، اما به موجب اتمام مهلت اعتبار قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، از تفاوت جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ بی بهره شدند. بنابراین بدون هیچ دلیل موجهی میان بسیاری از کارکنانی که قبل و پس از سال ۱۳۹۷ جذب نظام اداری کشور شده بودند، تبعیض ناروا به وجود آمد.
- کارکنانی که در سال ۱۳۹۷ به موجب قواعد نظام پرداخت، از برخی اقلام و فوق العاده های مشمول کشور بازنشستگی نظیر فوق العاده مدیریت، فوق العاده ویژه، فوق العاده سختی کار و کار در محیط های غیرمتعارف برخوردار بوده اند که پس از آن سال، به دلایلی نظیر تغییر پست مدیریتی یا برکناری از آن، انتقال به سایر دستگاه های اجرایی و یا تغییر شغل از میزان آن اقلام و فوق العاده ها کاسته شده است، اثر کاهش حقوق خود را در میزان بهره مندی از تفاوت جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷، به موجب اتمام مهلت اعتبار قانون بودجه سال ۱۳۹۷، دریافت نخواهند کرد. بنابراین از منظر دیگر، شیوه افزایش حقوق یادشده، نه تنها میان کارکنان با سنوات مختلف، بلکه میان بسیاری از کارکنانی که در سال ۱۳۹۷ نیز در نظام اداری کشور مشغول فعالیت بوده اند، تبعیض و بی عدالتی ایجاد کرد.

سایر سازوکارهای افزایش حقوق و مزایای کارکنان مبتنی بر شیوه افزایش حقوق و مزایای کارکنان در سال ۱۳۹۷، نظیر شیوه افزایش حقوق سال های ۱۳۹۸ و ۱۴۰۰ نیز موجب بروز تبعیضات و بی عدالتی های مشابه شد که جهت رعایت اختصار از شرح تفصیلی آنها خودداری می شود.^{۱، ۲} این در حالی است که در قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری به منظور افزایش میزان ثابت به حقوق کارکنان دولت (۳۰۰۰) امتیاز برای کارمندان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و معادل ریالی امتیاز مذکور برای کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و سایر مشمولان جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور (به استثنای مشمولان قانون کار) و معادل ریالی (۲۱۰) امتیاز برای اعضای هیئت علمی و قضات، با عنوان «ترمیم حقوق»، به صورت ثابت در احکام کارگزینی و قراردادهای آنان درج شد. همچنین ضمن اشاره به این نکته که مبلغ ناشی از اعمال این افزایش مشمول کشور بازنشستگی است، به این مسئله تصریح شد که امتیاز مذکور برای افرادی که پس از تصویب این قانون در دستگاه های موضوع این بند به کار گرفته می شوند، نیز اعمال می شود. براین اساس از شکل گیری مشکلات ناشی از شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت در سال های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ جلوگیری

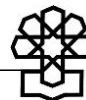
۱. برای مثال شیوه افزایش حقوق سال ۱۳۹۸ کارکنان دولت با سازوکاری مشابه شیوه افزایش حقوق سال قبل از آن، موجب شکل گیری تفاوت بند (ی) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور گردید.

۲. مرکز پژوهش های مجلس (۱۴۰۱). پیشنهاد ایجاد فوق العاده تعدیل در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی. شماره مسلسل: ۱۸۴۶۳.

شد. شایان ذکر است که در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، تفاوت تطبیق موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و تفاوت تطبیق موضوع بند (ی) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حکم حقوق، بدون تغییر ثابت شده است. به عبارت دیگر تفاوت‌های یادشده مشمول افزایش سنواتی حقوق و مزایا نخواهند شد. همچنین با عنایت به توضیحات یادشده مبنی بر بروز تبعیضات و بی‌عدالتی‌های ناشی از ایجاد این تفاوت‌ها، ثابت کردن آنها در حکم حقوق کارکنان، که به معنای کاهش تدریجی اثر آنها خواهد بود، مورد تأیید است. این در حالی است که در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، بدون تغییر ماندن این تفاوت‌ها در حکم حقوق کارکنان، حذف شده است. بنابراین حذف تفاوت‌های مذکور در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مورد تأیید نیست. بر این اساس پیشنهاد می‌شود در خصوص تفاوت تطبیق موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و تفاوت تطبیق موضوع بند (ی) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸، متن پیشنهادی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.

جمع‌بندی

استقرار عدالت در نظام پرداخت کشور یکی از دغدغه‌های مهم دولت، مجلس و کارکنان نظام اداری بوده و در ماه‌های اخیر نیز تلاش‌های قابل توجهی در این خصوص انجام شده است. این در حالی است که به نظر می‌رسد با توجه به بارمالی قابل توجه اعمال اصلاحات اساسی در نظام پرداخت کشور و محدودیت منابع عمومی دولت در شرایط کنونی، اعمال اصلاحات تدریجی در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی در قوانین بودجه سنواتی، مبتنی بر یک نقشه راه جامع و بلندمدت، یکی از امکان‌پذیرترین و مؤثرترین راهکارهای استقرار عدالت در نظام پرداخت کشور به حساب می‌آید. بر این اساس ارتقای عدالت محوری در شیوه افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، به مثابه در دسترس‌ترین و امکان‌پذیرترین سیاست اصلاح نظام پرداخت کشور در کوتاه‌مدت، مهم‌ترین دغدغه و هدف گزارش حاضر است. تعیین شیوه افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت، یکی از مسائل اساسی و تصمیمات مهم در لوایح بودجه سنواتی محسوب شده و در سال‌های اخیر شیوه‌های گوناگونی در این خصوص مورد توجه قانونگذاران قرار گرفته است. بر این اساس در جدول ۱۶ عوامل گوناگون مؤثر بر افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت در قوانین بودجه سنواتی دسته‌بندی شده و عوامل مورد استفاده در افزایش حقوق و مزایای کارکنان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ توضیح داده شده است.

جدول ۱۶. انواع عوامل مؤثر بر افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت در قوانین بودجه سنواتی و توضیح موارد مورد استفاده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

ردیف	عوامل	لایحه بودجه ۱۴۰۲	توضیحات مربوط به لایحه بودجه ۱۴۰۲	گزارش کمیسیون تلفیق	توضیحات مربوط به گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه ۱۴۰۲
۱	افزایش ثابت ضریب ریالی حقوق (درصد ثابت افزایش ناخالص حقوق و مزایا)	*	افزایش ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به میزان متوسط بیست درصد (۲۰٪)	*	حذف کلمه متوسط از لایحه و افزایش ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به میزان بیست درصد (۲۰٪)
۲	افزایش میزان ثابت حقوق برای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر	*	هرچند اشاره مستقیمی به این عامل نشده، اما قید عبارت «متوسط» پیش از عبارت «بیست درصد» در خصوص افزایش ضریب حقوق، این احتمال را ممکن می‌سازد که در صورت تصویب لایحه به شیوه کنونی، ترکیبی از افزایش ضریب و میزان ثابت مدنظر دولت قرار گیرد.		حذف کلمه متوسط از جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه در خصوص افزایش ضریب حقوق کارکنان دولت
۳	افزایش هدفمند برخی از اجزاء و فوق‌العاده‌های نظام پرداخت کشور	*	افزایش به ترتیب شصت و هفت درصدی و بیست و پنج درصدی امتیازات کمک‌هزینه‌های اولاد و عائله‌مندی براساس تکلیف ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت	*	تصویب اصل حکم مذکور در لایحه در این خصوص، ضمن اصلاح متن حکم پیشنهادی به منظور تدقیق حکم و جلوگیری از بروز تفاسیر گوناگون

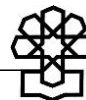
ردیف	عوامل	لایحه بودجه ۱۴۰۲	توضیحات مربوط به لایحه بودجه ۱۴۰۲	گزارش کمیسیون تلفیق	توضیحات مربوط به گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه ۱۴۰۲
۴	تعیین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان و حداقل حکم حقوق بازنشستگان	*	در نظر گرفتن حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت به میزان هفتاد میلیون ریال و حداقل حقوق بازنشستگان دولت به میزان شصت و سه میلیون ریال	*	افزایش حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت به میزان هفتاد و دو میلیون و هزار ریال و همچنین افزایش میزان حداقل حکم حقوق بازنشستگان نسبت به حکم پیشنهادی در لایحه
۵	تعیین سقف یا حداکثر پرداختی به کارکنان دولت	*	در نظر گرفتن سقف خالص پرداختی به میزان پانصد میلیون ریال	*	افزایش سقف خالص پرداختی به میزان پانصد و پنجاه میلیون ریال
۶	تعیین کف یا حداقل برای افزایش حقوق و مزایا		-		-
۷	تعیین سقف یا حداکثر برای افزایش حقوق و مزایا		-		-
۸	تغییر میزان و بازه شمول پلکان‌های مالیات بر حقوق و مزایا	*	افزایش سقف معافیت مالیات بر حقوق از ۵.۶ میلیون تومان به ۷ میلیون تومان و کاهش بازه پلکان‌های مالیاتی و افزایش نرخ مؤثر مالیات بر حقوق برای قریب به اتفاق	*	میزان و بازه پلکان‌های مالیات بر حقوق و مزایا بدون تغییر در لایحه پیشنهادی دولت به تصویب رسید.

ردیف	عوامل	لایحه بودجه ۱۴۰۲	توضیحات مربوط به لایحه بودجه ۱۴۰۲	گزارش کمیسیون تلفیق	توضیحات مربوط به گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه ۱۴۰۲
			سطوح مختلف حقوق‌بگیر		
۹	اعطای اختیار افزایش حقوق و مزایای کارکنان به دولت		-		-
۱۰	اعطای اختیار افزایش حقوق و مزایای کارکنان به دولت ضمن تعیین جهت‌گیری کلی شیوه افزایش حقوق	*	افزایش ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به میزان «متوسط» بیست درصد، به‌معنای اعطای اختیار افزایش حقوق و مزایای کارکنان به دولت ضمن تعیین جهت‌گیری افزایش متوسط بیست درصد است.		حذف کلمه متوسط از جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه در خصوص افزایش ضریب حقوق کارکنان دولت
۱۱	اعطای اختیار افزایش امتیازات نظام جبران خدمات کارکنان به دولت		-		-
۱۲	تغییر حدود اختیارات قانونی دولت در تنظیم مناسبات نظام پرداخت کشور	*	پیشنهاد اخذ مجوز ساماندهی پرداخت‌های غیرمستمر و نظامات پرداخت دستگاه‌های اجرایی مستثنی شده از دامنه شمول قانون مدیریت خدمات کشوری و همچنین اخذ مجوز واگذاری اموال مازاد دستگاه به بازنشستگان	*	کلیات پیشنهادهای دولت در لایحه در خصوص ساماندهی پرداخت‌های غیرمستمر و دستگاه‌های مستثنی شده از دامنه شمول قانون مدیریت خدمات کشوری به تصویب رسید. همچنین مجوز واگذاری

توضیحات مربوط به گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه ۱۴۰۲	گزارش کمیسیون تلفیق	توضیحات مربوط به لایحه بودجه ۱۴۰۲	لایحه بودجه ۱۴۰۲	عوامل	ردیف
اموال مزاد دستگاه به بازنشستگان حذف شد و در حکم دیگری در خصوص ساماندهی اعطای مزایای جانبی به کارکنان تصویب شد.		به‌عنوان پاداش پایان خدمت			
افزایش حقوق بیشتر برای قضات، اعضای هیئت علمی بالینی تمام‌وقت جغرافیایی و پزشکان متخصص بالینی تمام‌وقت جغرافیایی و پزشکان شاغل در سازمان پزشکی قانونی	*	-		افزایش حقوق بیشتر برای برخی از گروه‌های حقوق‌بگیر	۱۳
-		-		افزایش حقوق کمتر برای برخی از گروه‌های حقوق‌بگیر	۱۴

همان‌طور که در جدول ۱۶ نشان داده شد، شیوه افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، آمیزه‌ای از عوامل گوناگون افزایش حقوق و مزایا بوده و ضروری است بررسی عوامل یادشده به‌عنوان یک کل منسجم و هماهنگ مدنظر قرار گیرند و از بخشی‌نگری در این خصوص پرهیز شود. برای مثال غفلت از تأثیر تغییر میزان و بازه پلکان مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان بر رشد خالص حقوق و مزایای بخش عمده کارکنان دولت، در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور موجب شد، درصد رشد سطوح بالاتر حقوق‌بگیر (به‌استثنای مشمولان افزایش حقوق از محل تعیین حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه)

بیشتر شود.^۱ براین اساس در ادامه به تحلیل و بررسی اهم محورهای تأثیرگذار در تعیین شیوه افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان دولت در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور پرداخته می‌شود.

• در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، ضمن حذف کلمه «متوسط» از سازوکار افزایش ضریب حقوق، مندرج در لایحه بودجه ۱۴۰۲، به افزایش بیست درصدی (۲۰٪) ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر تصریح شده است. براین اساس هرچند ابهام موجود در سازوکار افزایش ضریب حقوق کارکنان، در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، مرتفع شده، اما در این خصوص، حمایت بیشتری از اقشار ضعیف‌تر حقوق‌بگیر انجام نشده است.

• در خصوص تناسب میزان افزایش حقوق و مزایای کارکنان دولت با نرخ تورم، شایان ذکر است هرچند افزایش در نظر گرفته شده کمتر از نرخ تورم کشور مدنظر قرار گرفته، اما با توجه به نسبت کسری تراز عملیاتی به بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ (معادل ۲۴- درصد) و با عنایت به جزء (۲) بند (۳) سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم در خصوص واقعی کردن منابع و مدیریت مصارف دولت و اجتناب از کسری بودجه، هرگونه افزایش بیشتر حقوق مستلزم در نظر گرفتن منابع مالی پایدار خواهد بود. در غیر این صورت افزایش حقوق در نظر گرفته شده موجب تعمیق وضعیت کسری بودجه و تشدید بدهی عمومی کشور و یا شکل‌گیری تورم افسارگسیخته خواهد شد و مجدداً مطالبات افزایش حقوق کارکنان را در پی خواهد داشت.

• هرچند با توجه به اصل دهم قانون اساسی مبنی بر لزوم قانونگذاری در جهت آسان کردن تشکیل خانواده و همچنین بندهای متعددی از سیاست‌های کلی جمعیت و سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم و با عنایت به ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، رویکرد کلی افزایش کمک‌هزینه‌های عائله‌مندی و اولاد کارکنان و بازنشستگان دولت، در جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، مورد تأیید است، اما ضروری است اصلاحات نگارشی مذکور در توضیحات مندرج در بخش دوم گزارش حاضر مورد توجه قرار گیرد.

• حداقل حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان دولت در نیمه دوم سال ۱۴۰۱، با افزایش حدود

هشتادون درصدی (۸۹٪) نسبت به سال ۱۴۰۰، به میزان (۶۶,۰۰۰,۰۰۰) شصت و شش میلیون ریال رسید. در این امتداد مطابق جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان از هفتاد میلیون (۷۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، به هفتادون میلیون و دویست هزار (۷۹,۲۰۰,۰۰۰) ریال افزایش پیدا کرد. این در حالی است که با توجه به افزایش بسیار زیاد این حداقل در سال ۱۴۰۱، همچنین با عنایت به ضرورت تناسب میان این حداقل و حداقل حقوق کارگری و به‌منظور افزایش تأثیر ویژگی‌های شغل و شاغل در تعیین احکام کارگزینی بخشی از کارکنان دولت، پیشنهاد می‌شود حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه کارکنان در سال ۱۴۰۲، موضوع جزء (۱) بند (الف)

۱. اطلاعات تکمیلی در این خصوص، در گزارش ذیل مطرح شده است. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). تحلیلی بر شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۱. شماره مسلسل: ۱۸۲۸۲.

تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، با افزایش هفت میلیون (۷۰.۰۰۰.۰۰۰) ریالی نسبت به لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، به میزان هفتادوهفت میلیون (۷۷.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین شود.

• حداقل حکم حقوق بازنشستگان در جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، به میزان (۱/۲) برابر حداقل حکم حقوق سال ۱۴۰۱ بازنشستگان، موضوع جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱، با اعمال افزایش جزء (۲) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری در نظر گرفته شده است. این در حالی است که اعمال بخش (۲-۲) جزء (۲) قانون مذکور در تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، منجر به پیدایش انواع متکثری از حداقل حکم حقوق بازنشستگان خواهد شد. همچنین کارکنانی که در سال ۱۴۰۲ بازنشسته می‌شوند از تأثیر بخش (۲-۲) جزء (۲) در تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگی خود بی‌بهره خواهند بود. براین اساس سازوکار تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان در جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق بودجه سال ۱۴۰۲، مغایر بندهای نهم و دهم اصل سوم قانون اساسی، مبنی بر رفع تبعیض ناروا و ایجاد نظام اداری صحیح است. براین اساس پیشنهاد می‌شود حداقل حکم حقوق بازنشستگان، در سال ۱۴۰۲، به صورت یک عدد کاملاً مشخص و شفاف، بر مبنای منطق در نظر گرفته شده در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، به میزان هفتادوسه میلیون و هشتصد هزار (۷۳.۸۰۰.۰۰۰) ریال، در جزء مذکور درج شود.

• براساس بند (د) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، سقف خالص پرداختی متوسط سالانه از محل حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها از هر محل و تحت هر عنوان در سال ۱۴۰۲ به گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی با افزایش حدود سی‌وهفت (۳۷٪) درصدی نسبت به سال ۱۴۰۱، به میزان پانصدوپنجاه میلیون (۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده است. براین اساس با توجه به رشد کمتر حقوق و مزایای سطوح پایین‌تر حقوق‌بگیر و به منظور جلوگیری از بروز تبعیض ناروا و استقرار نظام اداری صحیح، به نظر می‌رسد سقف خالص پرداختی، موضوع این جزء، نباید بیش از شش‌ونیم برابر^۱ حداقل حکم کارگزینی و قرارداد ماهانه تعیین شده برای کارکنان دولت در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، معادل پانصدوچهارده میلیون و هشتصد هزار (۵۱۴,۸۰۰,۰۰۰) ریال، تعیین شود. همچنین در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در خصوص بند (د) تبصره (۱۲)، محورهای جدیدی به موارد استثنا از سقف خالص پرداختی موضوع این بند اضافه شده است. این در حالی است که گسترش دامنه مستثنیات از سقف خالص پرداختی حقوق و مزایای کارکنان می‌تواند هدف اصلی برقراری این سقف را تحت‌الشعاع قرار داده و حتی در مواردی نقض کند. از این رو پیشنهاد می‌شود محورهای مستثنی شده از دامنه شمول حکم مذکور صرفاً به موارد ضروری محدود شده و فقط ناظر بر بخشی از حقوق و مزایا که ضرورتی بر آن مترتب است، شود. براین اساس مستثنی شدن همه اجزا و مؤلفه‌های حقوق و مزایای اعضای

۱. شایان ذکر است که سقف هفت برابری مطرح شده در تبصره ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری صرفاً ناظر بر حداکثر حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر بوده و هیچ‌گونه ارتباطی با سقف پرداختی که در سال‌های اخیر در قوانین بودجه مطرح می‌شود، ندارد. بنابراین ارتباط تعیین سقف خالص پرداختی، موضوع بند (د) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، به تبصره ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری بلاوجه است.

۲. هفتادونه میلیون و دویست هزار (۷۹,۲۰۰,۰۰۰) ریال.

هیئت علمی بالینی تمام‌وقت جغرافیایی از سقف حقوق یادشده مورد تأیید نیست. همچنین به‌منظور تدقیق حکم پیشنهادی در تبیین عبارت «خالص» پرداختی، پیشنهاد می‌شود عبارت «مجموع ناخالص حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها پس از کسر کسورات بازنشستگی، بیمه تأمین اجتماعی بیمه خدمات درمانی اصلی و تبعی درجه یک و مالیات» پس از عبارت سایر پرداختی‌ها در بند (د) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ درج شود.

• میزان و بازه پلکان مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان بخش عمومی و خصوصی، بدون تغییر نسبت به لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، در کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ به تصویب رسید. در این خصوص توجه به این نکته ضروری است که با افزایش میزان حقوق و مزایا برای گروه‌های حقوق‌بگیر با سطح ناخالص حقوق و مزایای ماهانه بالاتر از سیصدوپنجاه میلیون (۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال در سال ۱۴۰۱، درصد افزایش حقوق و مزایا نیز افزایش می‌یابد. بر این اساس و به‌منظور رعایت منطق کلی رشد پلکانی معکوس حقوق و مزایای کارکنان دولت پیشنهاد می‌شود پله مالیاتی سی‌وپنج درصد (۳۵٪) برای بازه حقوق و مزایای بالاتر از چهارصدوسی میلیون (۴۳۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال در نظر گرفته شود. همچنین کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، با اصلاح صدر حکم بند (و) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، کارانه اعضای هیئت علمی بالینی تمام‌وقت جغرافیایی و پزشکان متخصص بالینی تمام‌وقت جغرافیایی را از پلکان مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان، موضوع این بند، مستثنی کرد. این در حالی است که پیش از این و با توجه به سطح حقوق و مزایای مشمولان مذکور، عمده کارانه یادشده در پله مالیاتی سی درصد (۳۰٪) قرار می‌گرفت. بر این اساس مستثنی شدن بخشی از حقوق و مزایای یک قشر خاص از کارکنان دولت، از پلکان مالیات بر حقوق و مزایای کارکنان دولت، مصداق روشنی از تبعیض ناروا، موضوع بند (۹) اصل سوم قانون اساسی، و نظام اداری ناصحیح، موضوع بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی، محسوب شده و از این‌رو مورد تأیید نیست. به‌علاوه پیشنهاد می‌شود جزء «۳» بند «و» تبصره «۱۲» گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مبنی بر «موارد استثنا بر مالیات پلکانی به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و با تصویب شورای حقوق و دستمزد تعیین می‌گردد» با توجه به ایجاد امکان تبعیض ناروا و مغایرت با اصل پنجاه‌ویکم قانون اساسی حذف گردد.

• کلیات احکام پیشنهادی در بند (ج) و (ح) تبصره (۱۲) لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در خصوص ساماندهی پرداخت‌های غیرمستمر به‌منظور ارتقای بهره‌وری نیروی انسانی در دستگاه‌های اجرایی و ساماندهی نظامات پرداخت دستگاه‌های اجرایی مستثنی شده از دامنه شمول قانون مدیریت خدمات کشوری مورد تأیید است.

• تصویب امتیازات ناظر بر افزایش حقوق بیشتر برای برخی از اقشار مختلف حقوق‌بگیر، نظیر افزایش بیشتر حقوق قضات، موضوع جزء (۲) بند (ح) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، و همچنین افزایش بیشتر حقوق پزشکان سازمان پزشکی قانونی، موضوع بند الحاقی (۲) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، با توجه به ایجاد تبعیض ناروا در خصوص سطح افزایش حقوق ناهماهنگ گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر دولت، مورد تأیید نیست. شایان ذکر است که تصویب چنین احکامی موجب افزایش انگیزه سایر سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی به‌منظور اخذ امتیازات مشابه در قوانین بودجه سنواتی و سایر قوانین دائمی خواهد شد. چنانکه تصویب موارد مشابهی از این احکام در گذشته، موجب طرح پیشنهادهای متعددی به‌منظور افزایش بیشتر حقوق و

مزایای برخی از اقشار حقوق‌بگیر در کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور شده است. شایان ذکر است با توجه به ماهیت بخشی، صنفی یا دستگاهی مطالبات افزایش حقوق یادشده در لوایح بودجه سنواتی، تصویب چنین پیشنهادهایی می‌تواند موجب بروز تبعیض و بی‌عدالتی میان کارکنان دستگاه‌های اجرایی مختلف شود. بنابراین ضروری است هرگونه مساعدت احتمالی از سوی دولت و مجلس در خصوص افزایش حقوق و مزایای کارکنان، در قالب یک سیاست واحد، منسجم و هماهنگ اعمال شود. براین اساس در سیاستگذاری این حوزه، ضروری است ضمن پرهیز از رویکرد مبتنی بر تأمین رضایت کوتاه‌مدت بخشی از اقشار حقوق‌بگیر، تأمین منفعت بلندمدت آحاد مردم کشور، با ساماندهی عمومی نظام حقوق و مزایای کارکنان بخش عمومی، مدنظر قرار گیرد.

• حذف بدون تغییر ماندن تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری از حکم حقوق کارکنان مشمول این تفاوت در جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مورد تأیید است درحالی‌که حذف بدون تغییر ماندن تفاوت تطبیق موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و تفاوت تطبیق موضوع بند (ی) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حکم حقوق کارکنان مشمول این تفاوت‌ها، در جزء مذکور، با عنایت به شکل‌گیری تبعیضات ناروا و بی‌عدالتی‌های ناشی از این تفاوت‌ها در نظام اداری کشور، مورد تأیید نیست.

منابع و مآخذ

۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۶۸.
۲. سیاست‌های کلی نظام اداری، ابلاغی ۱۳۸۹.
۳. سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری، ابلاغی ۱۳۹۸.
۴. سیاست‌های کلی جمعیت، ابلاغی ۱۳۹۳.
۵. سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه، ابلاغی ۱۴۰۱.
۶. قانون مدیریت خدمات کشوری، مصوب ۱۳۸۶.
۷. قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت، مصوب ۱۳۷۰.
۸. قانون کار، مصوب ۱۳۶۹.
۹. قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، مصوب ۱۴۰۰.
۱۰. قانون خدمت وظیفه عمومی، مصوب ۱۳۶۳.
۱۱. قانون فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان‌های پزشکی قانونی کشور و انتقال خون ایران، مصوب ۱۳۹۰.
۱۲. قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶)، مصوب ۱۳۹۶.
۱۳. قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، مصوب ۱۴۰۰.
۱۴. قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، مصوب ۱۳۹۹.
۱۵. قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور، مصوب ۱۳۹۸.
۱۶. قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور، مصوب ۱۳۹۷.
۱۷. قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، مصوب ۱۳۹۶.

۱۸. قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور، مصوب ۱۳۹۴.
۱۹. قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور، مصوب ۱۳۸۷.
۲۰. قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، مصوب ۱۴۰۱.
۲۱. قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱)، مصوب ۱۳۸۴.
۲۲. لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور.
۲۳. لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور.
۲۴. گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور درباره لایحه بودجه سال ۱۴۰۲.
۲۵. تصویب‌نامه درخصوص ضریب حقوق شاغلین مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۴۰۱/۲/۱۱، شماره ۲۱۴۸۷/ت/۵۹۸۲۶هـ.
۲۶. تصویب‌نامه درخصوص ضریب حقوق شاغلین مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری، مصوب ۱۴۰۰/۲/۲۵، شماره ۸۰۱۳/ت/۵۸۷۰۸هـ.
۲۷. تصویب‌نامه درخصوص ضریب حقوق شاغلین مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری، مصوب ۱۳۹۸/۱/۲۸، شماره ۸۷۲۴/ت/۵۶۴۸۵هـ.
۲۸. بخشنامه شماره ۶۴۷۴۴۴ مورخ ۱۳۹۵/۵/۱۱ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به کلیه دستگاه‌های اجرایی (درخصوص سقف خالص پرداختی به مدیران و کارکنان دستگاه‌های اجرایی کشور).
۲۹. بخشنامه سازمان اداری و استخدامی کشور درخصوص قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری مورخ ۲۳ آبان ۱۴۰۱. شماره ۶۲۶۰۳.
۳۰. اداره کل روابط کار و جبران خدمت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (۱۴۰۰). خلاصه بخشنامه حداقل مزد سال ۱۴۰۰ کارگران مشمول قانون کار.
۳۱. اداره کل روابط کار و جبران خدمت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (۱۴۰۱). خلاصه بخشنامه حداقل مزد سال ۱۴۰۱ کارگران مشمول قانون کار.
۳۲. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۷۱): ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت. شماره مسلسل: ۱۸۷۹۴. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۳۳. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). پیشنهاد ایجاد «فوق‌العاده تعدیل» در نظام جبران خدمات کارکنان بخش عمومی. شماره مسلسل: ۱۸۴۶۳. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۳۴. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). تحلیلی بر شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۱. شماره مسلسل: ۱۸۳۸۲. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی، ایمان اکبری).
۳۵. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی سیاست‌های حمایتی از اقشار ضعیف حقوق‌بگیر دولت و ارائه راهکارهایی برای حفظ قدرت خرید این اقشار (موضوع جزء «۵» بند (۵) سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی). شماره مسلسل: ۱۸۷۹۷. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۳۶. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). اظهارنظر کارشناسی درباره طرح «اصلاح ماده (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری». شماره مسلسل: ۱۸۶۸۵. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۳۷. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح تسری فوق‌العاده خاص کارمندان سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به کارکنان اداری قوه قضائیه». شماره مسلسل: ۱۷۶۳۷. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۳۸. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). اظهارنظر کارشناسی درباره: «لایحه متناسب‌سازی حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشکری» ۱. کلیات و محورهای تصمیم‌گیری. شماره مسلسل: ۱۸۴۷۴. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).

۳۹. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان» ۲. افزایش حق عائله‌مندی و کمک‌هزینه اولاد کارکنان و بازنشستگان دولت (موضوع بند «۳» ماده‌واحد گزارش کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات). شماره مسلسل: ۱۸۴۷۴-۳. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی، محمدحسین معماریان).
۴۰. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۰). اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح تسری قانون مدیریت خدمات کشوری به شهرداری‌ها». شماره مسلسل: ۱۷۵۸۰. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۴۱. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). راهبرد اصلاح بودجه‌ریزی و محورهای تحولی پیشنهادی در آستانه تقدیم لایحه بودجه ۱۴۰۲ (ویرایش اول). شماره مسلسل: ۱۸۵۷۱.
۴۲. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۱): کلیات بودجه و محورهای تصمیم‌گیری. شماره مسلسل: ۱۸۶۹۰. (تهیه و تدوین‌کنندگان: محمدحسین معماریان، مرتضی کیانی، مجتبی اسلامیان، مهدی سرمست، محمدحسین عزیزیان، سعید جعفری، سیدمحمدامین اخوت علویان، میثم خسروی، محمدرضا عبدالهی، محمد مهدی جعفری).
۴۳. مرکز آمار ایران (۱۳۹۶). گزیده نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵. تهران: مرکز آمار ایران.
۴۴. شهرآئینی، سیدمجتبی (۱۴۰۰). دومینوی افزایش حقوق و دستمزد زمینه بروز بی‌عدالتی و تبعیض (آسیب‌شناسی دومینوی افزایش حقوق کارکنان دولت براساس چارچوب نظام هماهنگ پرداخت). نسیم‌آنلاین. کد خبر: ۲۳۷۴۵۷۹.

